

Article Type:

Research Paper

Original Title of Article:

Predicting the psychological resilience levels of university students according to some variables

Turkish Title of Article:

Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı faktörlere göre yordanması

Author(s):

Suna GÖKSEL-OFLAS, Fulya YÜKSEL-ŞAHİN

For Cite in:

Göksel-Oflas, S. & Yüksel-Şahin, F. (2019). Predicting the psychological resilience levels of university students according to some variables. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(3), 819-848, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.026>

Makale Türü:

Özgün Makale

Orijinal Makale Başlığı:

Predicting the psychological resilience levels of university students according to some variables

Makalenin Türkçe Başlığı:

Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı faktörlere göre yordanması

Yazar(lar):

Suna GÖKSEL-OFLAS, Fulya YÜKSEL-ŞAHİN

Kaynak Gösterimi İçin:

Göksel-Oflas, S. & Yüksel-Şahin, F. (2019). Predicting the psychological resilience levels of university students according to some variables. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(3), 819-848, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.026>

Predicting the psychological resilience levels of university students according to some variables

Suna GÖKSEL-OFLAS ^a, Fulya YÜKSEL-ŞAHİN ^{**a}

^aYıldız Technical University, Education Faculty, İstanbul /Turkey

Article Info

DOI: 10.14527/pegegog.2019.026

Article History:

Received 04 August 2018
Revised 16 January 2019
Accepted 29 April 2019
Online 20 June 2019

Keywords:

Psychological resilience,
Gender roles,
Intercultural sensitivity,
Risk factors.

Article Type:

Research paper

Abstract

The study examines whether university students' psychological resilience levels are predicted by gender roles, intercultural sensitivity, risk factors, and sex. It also investigates whether there is any significant difference between the psychological resilience levels of university students studying in different faculties (Education, Engineering, and Art & Design). The study sample consists of 519 university students (313 female, 206 male). The "Psychological Resilience Scale", "Gender Roles Attitude Scale", "Intercultural Sensitivity Scale", a "List for Identifying Risk Factors" and a "Personal Information Form" were employed to obtain the study data. Linear Regression analysis and Variance Analysis technique was performed. The results of the study revealed that as variables, gender roles, intercultural sensitivity, and having the risk factors are significant predictors of the psychological resilience levels of the university students. However, gender was not found to be a significant predictor of the students' psychological resilience levels. Similarly, there was no significant difference between the psychological resilience levels of students attending different faculties.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı faktörlere göre yordanması

Makale Bilgisi

DOI: 10.14527/pegegog.2019.026

Makale Geçmişi:

Geliş 04 Ağustos 2018
Düzeltilme 16 Ocak 2019
Kabul 29 Nisan 2019
Çevrimiçi 20 Haziran 2019

Anahtar Kelimeler:

Psikolojik dayanıklılık,
Toplumsal cinsiyet,
Kültürlerarası duyarlılık,
Risk faktörleri.

Makale Türü:

Özgün makale

Öz

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa, risk faktörlerine ve cinsiyete göre anlamlı bir biçimde yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. Ayrıca araştırmada, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. 519 (313 kadın, 206 erkek) üniversite öğrencisi, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada, gerekli verileri elde etmek için "Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği)", "Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği", "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği", "Risk Faktörlerini Belirleme Listesi" ve "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizi için, Doğrusal Regresyon analizi ve varyans analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürlerarası duyarlılık ve risk faktörlerine sahip olma değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkeninin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Ayrıca, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

* Author: suna_goksel@yahoo.com

** Author: fusahin@yildiz.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-2900-6337>

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-3454-2142>

Introduction

Psychological resilience has recently drawn much attention as an important issue. The term has to do with positive psychology, which emerged in the 1940s and flourished as a continuation of the humanist approach that gained momentum in the 1980s. Rather than what makes people sick in psychological terms, positive psychology concentrates on what keeps them healthy, underlining the concept of psychological resilience (Meredith et al., 2011). Psychological resilience highlights the importance of focusing on people's strengths (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Ünüvar (2012) argues that psychologically resilient individuals are those who live along the lines of Wilhelm Nietzsche's quote "that which doesn't kill me makes me stronger". Psychological resilience refers to the ability to remain strong in the face of unfavorable experiences (Karairmak, 2006), easily bounce back to their normal selves after being hurt (Earvolino-Ramirez, 2007), survive psychical of emotional hardships when faced by stressful incidents (Atkinson et al., 2002), adjust and attain positive outcomes despite serious events jeopardizing adaptation and improvement (Masten, 2001). It is a result of interplay between environmental and personal factors (Glantz & Sloboda, 1999; Norman, 2000).

Psychological resilience results from the interaction between two preconditions, i.e. risk factors and protective factors. Risk factors that are important for psychological resilience include adverse environmental conditions and stressful life events that exacerbate individual vulnerability (Norman, 2000). Such factors involve genetic, biological, socio-cultural and demographic conditions or traits, and are grouped into familial, individual and environmental risk factors vardır (Gizir, 2007; Terzi, 2008). These factors could be exemplified by low individual self-esteem, lack of support from parents and teachers, peer conflicts (Sun & Stewart, 2007), negative life experiences, lack of maternal care, exposure to neglect, abuse and maltreatment during childhood, familial disturbances, psychopathological problems in family history, familial deviations, history alcohol abuse in the family, high homicide statistics in immediate vicinity, psychiatric complications in childhood, presence of any physical disability, orphanage stays, homelessness, mental disorders, substance abuse, underweight birth, poverty and exposure to life events such as calamities, natural disasters, war and terror (Karairmak, 2006; Levene, 2003; Windle, 1999).

On the other hand, protective factors that are important for psychological resilience act as a buffer against difficulties (Masten, 2001). These include conditions facilitating constructive response to negative experiences (Karairmak, 2006), and enhance personal resilience against risk factors and disorders (Korkut, 2004). Alleviating the impact of an existing problem, they help individuals reinforce behaviors, attitudes and knowledge that can promote their emotional and physical well-being (Romano & Hage, 2000). Protective factors that play an important part in improving psychological resilience involve familial support, school support, social support and peer support (Sun & Stewart, 2007). Such protective factors include having affectionate parents (Levene, 2003) who establish positive relationships and lend support (Graber, Pichon & Carabine, 2015) with proper education and occupation (Murray, 2003); being around supportive adults (Kurt, 2013), teachers and friends (Graber, Pichon & Carabine, 2015); enjoying socio-economic advantage and good education; being evaluated by themselves and others in their areas of skill and achievement (Kurt, 2013); having autonomy, problem-solving skills (Benard, 1991; Murray, 2003), self-competence, hope (Kurt, 2013), intellect, social skills (Levene, 2003), positive temperament, internal locus of control, strong academic skills (Murray, 2003), and vision for future (Benard, 1991). It is also important for an individual to participate in activities that may promote their academic, social and emotional skills as well as strengthen their autonomy and internal locus of control, and also to have access to social role models and mentors (Murray, 2003). The more the protective factors in individuals' lives, the higher their psychological resilience (Eryılmaz, 2013; Gürgan, 2006).

As noted above, parental attitudes and behaviors (Gizir, 2007; Graber, Pichon & Carabine, 2015; Karairmak, 2006; Kurt, 2013; Levene, 2003; Murray, 2003; Sun & Stewart, 2007; Terzi, 2008; Windle, 1999), teacher behaviors, peer behaviors and cultural values are predominant in the risk factors and protective factors that are significant for psychological resilience (Graber, Pichon & Carabine, 2015). In

addition to psychological resilience parental, teacher and peer behaviors as well as visual and printed media also have crucial effects on gender roles and intercultural sensitivity. As far as parents are concerned, their behaviors and child-rearing approaches affect the formation of gender roles (Arıcı, 2011) and the making of cultural stereotypes (Çelik, 2008) or sensitivity. For as children grow, they are influenced by the attitudes of their care-givers which are blended with their cultural environment (Aksoy, 2005; Arslangiray, 2013; Yaşın-Dökmen, 2015). Gender roles, on the other hand, begin to form once parents give birth to a child (Vatandaş, 2007). For instance, while girls are traditionally addressed through words associated with gracefulness, tininess and tenderness; while words with connotations of strength are predominant in boys' care (Eser, 2010). Gender refers to the entire set of elements that define how individuals are socially perceived based on their sex and the way males or females are expected to perceive, think, feel, act, appear and dress (Akin & Demirel, 2003; Altinova & Duyan, 2013; Polat, 2010; Yağan-Güder & Güler-Yıldız, 2016).

Beside gender, families also use various definitions pertaining to different cultural values, which they transmit to their children. They also adopt and pass on to their children traditional cultural patterns peculiar to their localities. Education levels of family members and whether they have egalitarian attitudes are important in this process (Aktaş, 2013). Intercultural sensitivity is usually high among children who are raised by families with high consideration for cultural differences and who receive such messages from their teachers (Rengi & Polat, 2014). The concept of "cultural sensitivity" refers to the diversity of individual characteristics (Karairmak, 2008). For instance, such characteristics include an individual's gender, gender role identity, age (Nelson-Jones, 2014), sexual orientation, religion, race, ethnic origin, physical efficacy, socio-economic status (Corey, 2008), language, faith, social class, absence or presence of disability, education (American Psychological Association-APA, 2002), place of residence, formal or informal affiliations (Corey, Corey & Corey, 2010) etc. Intercultural sensitivity requires learning about different views and opinions (Fritz, Möllenberg & Chen, 2002), acknowledging, accepting and appreciating them without any prejudice (Chen & William, 1997), being respectful (Chen & Starosta, 1996) and fostering positive thoughts and feeling about such views and opinions (Bennett, 1998).

Along with families, schools also play an important part in acquiring culture-related gender roles and intercultural sensitivity. A culturally-sensitive educational environment is created in schools where teachers, principals and psychological counselors accept the differences of all students; respect, value and acknowledge their cultural history; approach them with positive attitudes and offer an atmosphere of social interaction. In such settings, individuals naturally develop high cultural sensitivity (Başbay & Bektaş, 2009; Rengi & Polat, 2014). Likewise, teacher behaviors, textbooks (Esen & Bağlı, 2002; Günindi-Ersöz, 2010; Helvacıoğlu, 1994; Kalaycı & Hayırsever, 2014; Polat, 2010; Severge, 1998; Uluyağcı & Yılmaz, 2007) as well as visual and printed media (i.e. television, cinema, ads, newspapers, books, cartoons, etc.) also play a crucial role in the formation of stereotypes associated with gender roles (Çelik, 2008; Sabuncuoğlu, 2006; Sayın, 2007; Uluyağcı & Yılmaz, 2007).

Given the above remarks; psychological resilience, gender roles and intercultural sensitivity of individuals are favorably or adversely influenced by the teachings and modeling behaviors of parents, teachers, school psychological counselors and the media. For instance, people raised in non-discriminatory environments with a democratic and affectionate approach can easily grow into culturally-sensitive adults with high psychological resilience who have egalitarian attitudes in terms of gender roles. On the contrary, people raised in environments with predominantly authoritarian, negatory, unaffectionate and discriminatory discourses are likely to develop low psychological resilience, prejudice against different cultures and a traditional approach to gender roles.

Relevant literature reports that psychologically androgynous individuals with egalitarian attitudes toward gender who combine the traits of both sexes in a balanced manner rather than simply possessing the characteristics of either males or females (Burger, 2006; Baştuğ 2008) have parents with relatively higher education levels (Arıcı, 2011), have positive internal experiences (Golding & Singer, 1983), enjoy higher sexual satisfaction (Yılmaz, 2014) and marital satisfaction (Curun, 2014), are more

open to receiving psychological support (Özdemir, 2012), display less psychopathological symptoms, better seize the moment, work toward self-fulfillment, are more responsive to their needs and emotions, spontaneously disclose their feelings, develop healthy communication and have higher levels of self-acceptance (Nevill, 1977) and psychological well-being (Arıcı, 2011). Culturally-sensitive individuals are reported to possess traits such as high self-esteem, self-control, empathy, open-mindedness, lack of prejudice, and interactive participation (Chen &William, 1997).

Similarly to the traits of individuals with intercultural sensitivity and egalitarian attitudes toward gender, individuals with psychological resilience also have high levels of self-confidence, self-efficacy, self-esteem, social attractiveness (Masten & Coastworth, 1998), intelligence, achievement motivation, special areas of interest (Öğülmüş, 2001), communication skills (Özcan, 2005), social competences, problem-solving skills, independent action (Benard, 1991) and coping skills and competences (Dearden, 2004). Moreover, they also have hope (Benard, 1991), optimism, sense of humor (Özcan, 2005), life satisfaction, positive emotional traits (Kararimak, 2006) and supportive family relations (Özcan, 2005).

Given all the above-mentioned traits, one could argue that gender, intercultural sensitivity, risk factors and psychological resilience might be interrelated and that psychological resilience can be predicted by gender, intercultural sensitivity and risk factors. The literature contains studies that examine the relationship between various risk factors and psychological resilience (Cicchetti & Rogosch, 1997; Çataloğlu, 2011; Gökçen, 2015; Güney, 2016; Özcan, 2005; Sağlam, 2012; Turgut, 2015; Yılmaz-Irmak, 2008) Most of the research on psychological resilience have focused on environmental risk factors, protective factors, and predictive factors in individuals' psychological resilience characteristics (Kumpfer, 1999). The number of studies examining the relationship between gender and psychological resilience is limited in the literature. Such studies (Lam & McBride-Chang, 2007; Teker-Ataş 2015; Werner, 1995) have found significant relationships between gender roles and psychological resilience. On the other hand, no study could be found in the literature that analyze the relations between intercultural sensitivity and psychological resilience. In all these respects, the present study is believed to contribute to the literature to a certain extent. An analysis on whether gender roles, intercultural sensitivity and risk factors are significant predictors of psychological resilience could provide more insight into the psychological resilience of individuals. Hence, this study examines whether gender roles, intercultural sensitivity, risk factors and personal variables predict psychological resilience.

Method

This is a descriptive and causal study intended to analyze whether psychological resilience levels of university students are predicted by gender roles, intercultural sensitivity, risk factors and personal variables.

Study Universe and Sample

The study universe consists of undergraduate students studying in Yildiz Technical University, Istanbul, in the Spring Semester of the 2015-2016 academic year. The study sample is a cluster sample (Yıldırım & Şimşek, 2011). The faculties offering education for professions based on quantitative, verbal and special talents were taken as clusters, from which the Faculties of Education, Engineering and Art & Design were selected. The pre-test was administered to 523 voluntary participants studying in ten different departments determined by lot out of the selected faculties (Psychological Counseling and Guidance, Pre-School Teaching, English Teaching, Social Studies Teaching, Environmental Engineering, Civil Engineering, Geomatic Engineering, Communication Design, Art Management, Auditory Arts Design). Further, Sampling Table was also used to identify the sample size. When the significance level in the "Sampling Table" was taken as 95.00% and significance range as .05 so that the sample can reflect the universe (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2007), for a universe 24.114 individuals, the sample had to contain a minimum of 381 people. Consequently, the study universe was formed by 519 students (313 female, 206 male) who thoroughly filled in the questionnaires among the 523 student volunteers.

Data Collection Instruments

“Gender Role Attitudes Scale”, “Intercultural Sensitivity Scale”, “List for Identifying Risk Factors”, “Psychological Resilience Scale” and a “Personal Information Form” were employed to obtain the study data.

Gender Role Attitudes Scale (GRAS): The scale was developed by Zeyneloğlu and Terzioğlu (2011) in order to identify the attitudes towards gender roles among university students. It is a 38-item 5-point Likert-type scale, which was subjected to validity and reliability tests. Content validity and construct validity were analyzed as part of the validity tests for the scale. In the first step, item total test correlations were examined in order to confirm construct validity. The second step involved the item analysis, which revealed a statistically significant difference between the “t” values computed for the lowest and the uppermost 27-percentile groups. As the third step, a factor analysis was performed, as a result of which items with factor loadings below “.30” were removed from the scale. The finalized scale was subjected to principal components analysis. It was found that item factor loadings ranged between “.35 - .79”, and the scale consists of five dimensions. Calculated for the reliability test for the scale, the Cronbach’s Alpha Coefficient was found to be .92 for 38 items; .78 for “egalitarian gender roles”, .80 for “marriage gender roles” and .72 for “traditional gender roles”, which correspond to the scale’s subdimensions (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011).

Intercultural Sensitivity Scale (ISS): The Intercultural Sensitivity Scale was developed by Chen and Starosta (2000) to measure intercultural sensitivity levels. It was adapted to Turkish by Üstün (2011). It is a 24-item 5-point Likert scale. High scores indicate high levels of intercultural sensitivity. Validity and reliability tests were performed on the scale. Confirmatory factor analysis was carried out as part of validity studies. Factor loadings for the items ranged between .19 and .81. One factor with a loading of .19 was excluded from the scale. As part of the reliability test, total test Cronbach’s Alpha was computed as .90. Item total correlation values (R) calculated for reliability study range between .21 and .70, which indicates that the scale items are all related to the overall scale (Üstün, 2011).

Resilience Scale (ARES): The Resilience Scale aims to identify the resilience levels of university students. Devised by Wagnild and Young (1993), the scale was adapted to Turkish by Terzi (2006). In this 24-item, 7-point Likert-type scale, high scores indicate high resilience levels. This scale was also subjected to validity and reliability tests. To confirm the scale’s validity, factor analysis was performed and the Principal Components Analysis method was used for construct validity. The first factor analysis carried out revealed that all scale items have factor loadings above .40. However, item 13 and 26 were excluded from the scale as they had relatively higher loadings. Common variance of the factors on each variable ranges between .47 and .74. The ARES was found to have 7 factors with eigenvalues above 1. The Varimax Rotation Technique revealed that factor 1 consists of 6 items, factor 2 of 4 items, factor 3 of 5 items, factor 4 of 2 items, factor 5 of 3 items, factor 6 of 2 items and factor 7 of 2 items. As a result of the Similar Scales Validity Test, a significant relationship was identified between the ARES and the Generalized Self-Efficacy Scale ($r = .83$). Cronbach’s Alpha reliability coefficient was calculated to be .82 for the reliability study while test-retest reliability coefficient was found to be $r = .84$ (Terzi, 2006).

List for Identifying Risk Factors: Developed by Terzi (2000), the List for Identifying Risk Factors consists of 30 items and three domains. These include individual domain (history of a chronic disease, low self-confidence), family domain (history of drug abuse among parents, domestic violence) and social domain (low socio-economic level, migration).

Personal Information Form: Developed by the researcher, the Personal Information Form contains questions about the age, gender and faculty of participants. The form starts with an explanation of the study purpose, followed by a warning not to specify the names as assessment would be collective rather than individual.

Data Analysis

SPSS 21 Software Package was used for data analysis. In order to ascertain whether the scores on the “Psychological Resilience Scale”, “Gender Role Attitudes Scale” and “Intercultural Sensitivity Scale” are normally distributed, the Skewness and Kurtosis coefficients were examined for the scores (Yıldızoğlu & Burgaz, 2014).

Gender, intercultural sensitivity and risk factors were identified as the independent variables of the study. First, the scores of students on the scales were coded as a dummy variable (Büyüköztürk, 2002). To this end, the mean score from the scales was computed. Scores above the mean value were coded as 1 (one), while those below the mean were coded as 0 (zero). Simple regression analysis was performed so as to determine whether psychological resilience levels of the students are significantly predicted by gender roles, intercultural sensitivity, risk factors and gender. Linear Regression Analysis refers to a methodology when there is one dependent and one independent variable. During regression analysis, Mahalanobis Distance Values were used to identify whether the variables had multivariate normal distribution (Büyüköztürk, 2002). Similarly, the Tolerance Values and Variance Inflation Factor (VIF) values were computed to detect multicollinearity, if any, between independent variables. Further, the Durbin-Watson Test was performed to examine autocorrelation, which causes systemic errors (Kutsal & Bilge, 2012). For in regression analysis, basic assumptions include normal distribution between residuals, covariance with no interrelations and unrelated independent variables (Çelik & Erar, 2013).

Percentile values were also calculated for the risk factors pertaining to the university students. The Variance Analysis Technique was also applied in order to identify any significant difference between the psychological resilience levels of university students according to their faculties. The significance level was taken as .05.

Findings

This section presents the study results obtained through statistical analysis performed on the data about the problematic of the study. In order to ascertain whether the scores on the “Psychological Resilience Scale”, “Gender Role Attitudes Scale” and “Intercultural Sensitivity Scale” are normally distributed, the Skewness and Kurtosis coefficients were examined for the scores, the results of which are presented in Table 1.

Table 1.

Skewness and Kurtosis Values for the Scores on Gender Roles, Intercultural Sensitivity and Psychological Resilience.

Variables	n	Skewness	Kurtosis
Gender Roles	519	.82	.28
Intercultural Sensitivity	519	.26	.11
Psychological Resilience	519	.78	.58

As seen in Table 1, the Skewness coefficients are .82 for the Gender Role Attitudes Scale, .26 for the Intercultural Sensitivity Scale and .78 for the Psychological Resilience Scale. Kurtosis coefficients, on the other hand, were computed to be .28 for the Gender Role Attitudes Scale, .11 for the Intercultural Sensitivity Scale and .58 for the Psychological Resilience Scale. The scores display a normal distribution. For any data set, Skewness and Kurtosis values not only in the -1.00, +1.00, range but also in the -2.00, +2.00, range are acceptable (Arapkırlioğlu & Tankız, 2011).

During regression analysis, Mahalanobis Distance Values were used to identify whether the variables had multivariate normal distribution (Büyüköztürk, 2002). The multivariate normality assumption was confirmed as the Mahalanobis Distance Value .99 was smaller than the χ^2 table value ($\chi^2=9.49$). As a result of the analyses performed to identify multicollinearity, if any, between independent variables, the Tolerance Values were computed to be =1.00 and Variance Inflation Factor (VIF) values to be =1.00. It is statistically expected that the Variance Inflation Factor (VIF) values should not be above 10, and the

tolerance values should not exceed 30 (Kutsal & Bilge, 2012). The analysis revealed no multicollinearity. Furthermore, the Durbin-Watson Test was performed to examine autocorrelation, which causes systemic errors. Usually a Durbin-Watson Test value of 1.50-2.50 indicates the lack of autocorrelation (Taşdan & Erdem, 2010). The test results are DW=1.83 for Gender Roles and Psychological Resilience; DW=1.81 for Intercultural Sensitivity and Psychological Resilience; DW=1.90 for Having/Not Having Risk Factors and Psychological Resilience; DW=1.88 for Gender and Psychological Resilience, and DW=1.88 for Attended Faculty and Psychological Resilience. The Durbin-Watson Test also revealed no autocorrelation. The risk factor and percentile values were also computed for the university students and the results are given in Table 2.

Table 2.
The Risk Factors of Students and Their Percentages.

The risk factors	n	%
1) Premature birth	21	4.00
2) History of a chronic disease	42	8.10
3) Need for special education	5	1.00
4) History of academic failure	56	10.80
5) Exposure to violence	27	5.20
6) Exposure to sexual abuse	19	3.70
7) Substance (alcohol, drugs etc.) Abuse	66	12.70
8) Maternity at an early age	4	.80
9) Adoption by a foster family	0	.00
10) Presence of attention deficit and hyperactivity disorder	103	19.80
11) Pessimistic character	88	16.80
12) Low self-confidence	151	29.10
13) History of physical or psychological disorders among one or both parents	33	6.40
14) Divorce of parents	43	8.30
15) Living with a single parent	36	6.90
16) Living with step parents	5	1.00
17) Loss of parents	10	1.90
18) Extreme authoritarian attitudes by one or both parents	60	11.60
19) Criminal past of one or both parents	9	1.70
20) Substance (alcohol, drugs etc.) Abuse by one or both parents	29	5.60
21) Being member of a socially-excluded family	12	2.30
22) Low financial income	75	14.50
23) Having a parent or sibling needing special education	6	1.20
24) Having a friend circle with substance (alcohol, drugs etc.) Abuse	79	15.20
25) Having to work to earn money at school age	96	18.50
26) Exposure to natural disasters	36	6.90
27) Rejection by peers	23	4.40
28) History of migration	34	6.60
29) Problems about the place of residence (various threats such as violence or terror)	67	12.90
30) Other risk factors	11	2.10

As shown by Table 2, the risk factors of the students include the following: Premature birth 4.00% (n=21), history of a chronic disease 8.10% (n=42), need for special education 1.00% (n=5), history of academic failure 10.80% (n=56), exposure to violence 5.20% (n=27), exposure to sexual abuse 3.70% (n=19), substance (alcohol, drugs etc.) abuse 12.70% (n=66), maternity at an early age .80% (n=4), adoption by a foster family .00% (n=0), presence of attention deficit and hyperactivity disorder 19.80% (n=103), pessimistic character 16.80% (n=88), low self-confidence 29.10% (n=151), history of physical or psychological disorders among one or both parents 6.40% (n=33), divorce of parents 8.30% (n=43), living

with a single parent 6.90% ($n=36$), living with step parents 1.00% ($n=5$), loss of parents 1.90% ($n=10$), extreme authoritarian attitudes by one or both parents 11.60% ($n=60$), criminal past of one or both parents 1.70% ($n=9$), substance (alcohol, drugs etc.) abuse by one or both parents 5.60% ($n=29$), being member of a socially-excluded family 2.30% ($n=12$), low financial income 14.50% ($n=75$), having a parent or sibling needing special education 1.20% ($n=6$), having a friend circle with substance (alcohol, drugs etc.) abuse 15.20% ($n=79$), having to work to earn money at school age 18.50% ($n=96$), exposure to natural disasters 6.90% ($n=36$), rejection by peers 4.40% ($n=23$), history of migration 6.60% ($n=34$), problems about the place of residence (various threats such as violence or terror) 12.90% ($n=67$) and other risk factors 2.10% ($n=11$), respectively.

Linear regression analysis was performed to determine whether psychological resilience levels of the students are significantly predicted by gender roles, intercultural sensitivity, risk factors and gender, and the results are presented in Table 3.

Table 3.

Results of the Regression Analysis on the Prediction of the Psychological Resilience Levels among University Students by Gender Roles, Intercultural Sensitivity, Risk Factors and Gender.

Predictors	B	Standardized Coefficients β	t	P	F	P	R	R ²
Constant	129.78		106.52	.00	10.36	.00	.14	.02
Gender Roles	5.21	.14	3.22	.00				
Gender Roles			n		M			DF
Traditional			218		129.78			19.87
Egalitarian			284		134.99			16.40
Predictors	B	Standardized Coefficients β	t	P	F	P	R	R ²
Constant	125.84		113.04	.00	75.17	.00	.37	.14
Intercultural Sensitivity	13.80	.37	8.67	.00				
Intercultural Sensitivity			n		M			DF
Low			240		125.84			19.55
High			230		139.64			14.46
Predictors	B	Standardized Coefficients β	t	P	F	P	R	R ²
Constant	130.63		146.86	.00	18.91	.00	.19	.04
Risk Factors	8.11	.19	4.35	.00				
Risk Factors			n		M			DF
Yes			401		130.63			18.13
No			118		138.74			16.69
Predictors	B	Standardized Coefficients β	t	P	F	P	R	R ²
Constant	133.05		129.90	.00	.80	.37	.04	.00
Gender	1.46	.04	.90	.37				
Gender			n		M			DF
Female			313		133.05			17.61
Male			206		131.59			18.87

Table 3 reveals that gender roles as a variable is a significant predictor for the psychological resilience of students ($R= .14$, $R^2= .02$, $F=10.36$, $p <.00$). Gender roles account for .02 % of the total variance on psychological resilience. The mean psychological resilience score ($n=284$) for the university students with egalitarian attitudes toward gender roles ($M=134.99$, $DF= 16.40$) is significantly higher than the mean psychological resilience score ($n=218$) for their counterparts with traditional attitudes toward gender roles ($M =129.78$, $DF = 19.87$).

Table 3 also shows that intercultural sensitivity is another significant predictor of psychological resilience among university students ($R= .37$, $R^2= .14$, $F=75.17$, $p <.00$). Intercultural sensitivity as a variable accounts for .14 % of the total variance on psychological resilience. The mean psychological

resilience score ($n=230$) for the university students with high levels of intercultural sensitivity ($M=139.64$, $DF=14.46$) was found to be significantly higher than the mean psychological resilience score ($n=240$) of the students with low intercultural sensitivity levels ($M=125.84$, $DF=19.55$).

Table 3 similarly demonstrates that having risk factors as a variable is another significant predictor for the psychological levels of students *görülmektedir* ($R=.19$, $R^2=.04$, $F=18.91$, $p<.00$). Having risk factors accounts for .04 % of the total variance on intercultural sensitivity. The mean psychological resilience score ($n=401$) of the university students with risk factors ($M=130.63$, $DF=18.13$) was found to be significantly lower than the mean psychological resilience score ($n=118$) of the students lacking the risk factors ($M=138.74$, $DF=16.69$).

Table 3 also suggests that the gender variable is not a significant predictor of psychological resilience for students ($R=.04$, $R^2=.00$, $F=.80$, $p>.05$). No significant difference was found between the mean psychological resilience scores ($n=313$) for female students ($M=133.05$, $DF=17.61$) and the mean psychological resilience scores ($n=206$) for male students ($M=131.59$, $DF=18.87$).

A variance analysis was performed to identify whether there was any significant difference among the psychological resilience levels of the university students according to the faculties they attended (Education, Engineering and Art & Design). The results of this analysis are given in Table 4, which also shows the mean psychological resilience scores of the students attending the faculties of Education, Engineering and Art & Design.

Table 4.

Results of the Variance Analysis on the Difference between the Psychological Resilience Levels of University Students according to the Different Faculties Attended (Education, Engineering and Art & Design).

Source	Sum of Square	DF	Mean Squares	F	P
Between Groups	430.97	2	215.49 .66	328.65	.52
Within Groups	169584.32	516			
Total	170015.29	518			

Faculties	n	M	DF
Education	221	132.74	19.20
Engineering	174	131.29	17.90
Art & Design	124	133.65	16.40

Table 4 reveals no significant difference between the psychological resilience levels of the university students according to the different faculties they attended ($F_{(2, 516)} = .66$, $p>.05$). The students attending the Faculty of Education ($n=221$) have a mean psychological resilience score of $M=132.74$ ($DF=19.20$), the students attending the Faculty of Engineering ($n=174$) have a mean psychological resilience score of $M=131.29$ ($DF=17.90$), and the students attending the Faculty of Art & Design ($n=124$) have a mean psychological resilience score of $M=133.65$ ($DF=16.40$).

Discussion, Conclusion and Implications

This study examines whether gender roles, intercultural sensitivity, risk factors and gender are significant predictors of psychological resilience level among university students. It also investigates significant differences, if any; among the psychological resilience levels of university students according to the different faculties they attended (Education, Engineering and Art & Design).

The study results demonstrate that gender roles as a variable is a significant predictor of psychological resilience levels among the university students. The university students with egalitarian attitudes toward gender roles were found to have significantly higher mean psychological resilience score than that of the students with traditional attitudes toward gender roles. Individuals who adopt the androgynous gender role with egalitarian attitudes toward gender combining the traits of both sexes in

a balanced manner rather than simply possessing the characteristics of either males or females (Baştuğ 2008) are shown to have high levels of psychological resilience (Norman, 2000). The relevant literature reports that such individuals have positive internal experiences (Golding & Singer, 1983); enjoy higher marital satisfaction (Curun, 2014) and sexual satisfaction (Yılmaz, 2014); are less prone to depression and professional stress (Steenbarger & Greenberg, 1990); are more open to receiving psychological support (Özdemir, 2012); display less psychopathological symptoms, better seize the moment, are more responsive to their needs, develop healthy communication and have higher levels of self-acceptance (Nevill, 1977) higher levels of psychological well-being (Arici, 2011; Kim, 1998) and psychological resilience (Teker-Ataş, 2015), higher psychological adaptation levels (O'Heron & Orlofsky, 1990); and are more psychologically resilient against stress (Lam & McBride-Chang, 2007). Individuals with egalitarian gender roles were also found to have children who display high levels of psychological resilience (Norman, 2000). Consequently, from a holistic perspective at the characteristics of individuals with egalitarian attitudes toward gender roles and those with high psychological resilience, individuals possessing both of these two traits are found to possess positive personality traits. The ability of individuals with egalitarian attitudes toward gender roles to act independently from stereotypes that do not comply with their own desires and needs and also their characteristics such as their productivity and diligence as well as their ability to express themselves confidently and cater to their own needs are believed to contribute to their psychological balance and resilience.

The study examined whether intercultural sensitivity is a significant predictor of psychological resilience levels among university students. The results revealed that this variable is indeed a significant predictor of psychological resilience for university students. The university students with high levels of intercultural sensitivity were found to have a mean psychological resilience score significantly higher than that of the students with low intercultural sensitivity. A review of the literature did not reveal any research that either confirms or contradicts our findings. Individuals with intercultural sensitivity are shown to have important characteristics such as high self-esteem, self-control, empathy skills, open-mindedness, lack of prejudice and interactiveness (Chen & William, 1997). Similarly to the traits of individuals with intercultural sensitivity, individuals with psychological resilience also have high levels of self-confidence, self-efficacy, self-esteem, social attractiveness (Masten & Coastworth, 1998), intelligence, achievement motivation, special areas of interest (Öğülmüş, 2001), communication skills (Özcan, 2005), social competences, problem-solving skills, independent action (Benard, 1991) and coping skills and competences (Dearden, 2004). Moreover, they also have hope (Benard, 1991), optimism, sense of humor (Özcan, 2005) and life satisfaction (Karairmak, 2006). Consequently, considering the traits of interculturally sensitive individuals together with those of psychologically resilient individuals, reports of the relevant literature confirm our study's finding that intercultural sensitivity is a predictor of psychological resilience. From a holistic perspective at the characteristics of individuals with intercultural sensitivity and those with high psychological resilience, individuals possessing both of these two traits are found to possess positive personality traits. Individuals with intercultural sensitivity have high self-esteem, self-control, flexible and unbiased attitude, and effective communication skills, which is believed to contribute to their psychological balance and resilience.

The study investigated whether having risk factors is a significant predictor of psychological resilience levels of university students. The results revealed that having risk factors as a variable is indeed a significant predictor of psychological resilience of students. The university students with risk factors had a mean psychological resilience score significantly lower than the mean score of other students who do not possess these risk factors. Psychological resilience is a product of the interaction between risk factors and protective factors. Risk factors that are important for psychological resilience are stressful life experiences and adverse environmental conditions (Norman, 2000). Examples of such risk factors particularly include having uncaring, unloving, and unsupportive parents; low self-esteem; peer conflicts; homelessness; substance abuse; poverty; and various disasters (Karairmak, 2006; Levene, 2003; Sun & Stewart, 2007; Windle, 1999). Protective factors that play a significant part in improving psychological resilience are family support, school support, social support, and peer support (Sun & Stewart, 2007). The more protective factors in an individual's life, the more they can display

psychological resilience (Gürkan, 2006). Our study result that individuals with many risk factors have low psychological resilience levels is compatible with the literature.

The relevant literature contains various studies that both confirm and contradict this finding. The literature reports that children who have been victims of abuse (Cicchetti & Rogosch, 1997); adolescents experiencing a major life event (loss of one parent, loss of a family member, parental divorce, history of a serious disease, intercity migration and economic distress in the family) (Turgut, 2015); and students with divorced parents (Özcan, 2005) have low levels of psychological resilience. Also, victims of physical abuse are more likely to display high risk-taking behaviors when compared to non-victims (Yılmaz-Irmak, 2008).

On the other hand, other research has revealed that no significant difference exists between the psychological resilience levels of adolescents who have or have not experienced major health problems (leukemia diagnosis) while parental divorce and loss of parents do not result in significant differences in psychological resilience scores (Sağlam, 2012). Similarly, there were no significant difference between the psychological resilience levels of students with or without history of substance abuse (Gökçen, 2015). Hence, there are research findings that either corroborate to or contradict with the results of the present study.

The study also investigated whether psychological resilience levels of university students are significantly predicted by gender. The results revealed that the gender variable is not a significant predictor of psychological resilience among university students. No significant difference was found between the mean psychological resilience scores of female and male students. Individuals with psychological resilience have high intelligence, motivation for success (Öğülmüş, 2001), self-confidence (Masten & Coastworth, 1998), hopes, problem-solving skills (Benard, 1991), optimism, communication skills (Özcan, 2005) and coping skills (Dearden, 2004). Our results suggest that genetics (i.e., intelligence) and immediate environmental conditions (i.e., parental behaviors) are important in the development of such traits while gender is not a determinant factor.

Also in such regard, the literature contains various reports that either confirm or contradict with the finding that psychological resilience levels of university students do not differ with gender. The present results are consistent with the research findings of Aydın (2010), Aydoğdu (2013), Balcı-Çelik (2013), Çoşkun, Garipağaoğlu and Tosun (2014), Eryılmaz (2012), Gökçen (2015); Özer (2013) and Terzi (2008). On the other hand, Güngörmüş, Okanlı and Kocabeyoğlu (2015) and Wasonga (2002) have concluded that women tend to have higher psychological resilience than men do. In contrast, Bahadır (2009), Campbell-Sills, Forde and Stein (2009), Erdoğan (2015) and Tonga (2014) found higher psychological resilience levels among men.

The study explored whether there was any significant difference between the psychological resilience levels of university students based on the type of the faculty they attended (Education, Engineering and Art & Design). The results showed no significant difference between the psychological resilience levels of students according to their faculties (Education, Engineering and Art & Design). To put it more clearly, no significant differences were identified between the mean psychological resilience scores of the students who attended the Faculties of Education, Engineering and Art & Design. There are differences in the skills of the students studying in the faculties mentioned in the study. We examined whether such differences in skills are correlated with psychological resilience. However, the study results showed that faculty is not a determinant variable. Rather, psychological resilience levels are important for students to adapt to university life and cope with any academic, professional, emotional, social, and economic problems they might have in a new environment.

Similarly, Coşkun, Garipağaoğlu and Tosun (2014), Erdoğan (2015), Eryılmaz (2012) and Parlak (2014) found in their research that psychological resilience levels of university students do not differ based on the faculty variable. On the other hand, the literature contains other studies reporting that the variable of different faculties has a significant impact upon the psychological resilience levels of university students. For instance, it was found that students attending the faculties of Health Sciences and

Medicine (Bahadır, 2009) and Science and Engineering (Gökçen, 2015) have higher psychological resilience. However, the students studying in the departments of Guidance and Psychological Counseling, Pre-School Teaching and Computer Teaching have higher levels of optimism, which is one of the sub-dimensions of psychological resilience (Bolat, 2013).

To sum up, an overall assessment of the study results demonstrates that the variables of gender roles, intercultural sensitivity and having risk factors are significant predictors of psychological resilience levels among university students. Given the research findings, the following suggestions could contribute to further research:

- No such research has been found in Turkey that investigates the variables of psychological resilience, gender roles, intercultural sensitivity and risk factors together. Therefore, further research is required to generalize the study findings.
- The present study was conducted with university students. It would be useful to conduct further research on individuals at different education levels from different professions and at different stages of development.
- As one of the qualitative research methods, focus group research could be performed with regard to the variables of psychological resilience, intercultural sensitivity, gender roles and risk factors.
- Psychological resilience has a character open to further improvement. Therefore, empirical studies will be useful to develop programs aiming to improve psychological resilience in individuals.

Türkçe Sürüm

Giriş

Psikolojik dayanıklılık, son yıllarda önemli bir konu olarak dikkati çekmektedir. Psikolojik dayanıklılık, 1940'lı yıllarda ortaya çıkan ve 1980'li yıllarda güçlenen hümanist yaklaşımın devamı olarak gelişen, pozitif psikolojiye ait olan bir kavramdır. Pozitif psikoloji insanları psikolojik anlamda neyin hasta ettiğinden daha çok, insanları neyin sağlıklı tuttuğuna odaklanarak, psikolojik dayanıklılık kavramını vurgulamaktadır (Meredith et al., 2011). Psikolojik dayanıklılık, insanların güçlü yönlerinden hareket etmenin önemini ortaya koymaktadır (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Psikolojik olarak dayanıklı kişiler, Ünüvar'a (2012) göre, Wilhelm Nietzsche'nin "beni öldürmeyen, beni daha güçlü yapar" sözüne örnek olan kişilerdir. Psikolojik dayanıklılık, olumsuz yaşantılar karşısında güçlü kalabilmek (Karairmak, 2006), incidikten sonra önceki haline kolayca dönebilmek (Earvolino-Ramirez, 2007), stres yaratan büyük olaylar karşısında fiziksel ya da duygusal bozukluğa uğramamak (Atkinson et al., 2002), uyuma ve gelişime karşı ciddi tehlikelere rağmen uyum sergileyebilmek ve olumlu sonuçlara ulaşabilmek (Masten, 2001) olarak tanımlanır. Çevresel ve kişisel faktörlerin etkileşiminin sonucudur (Glantz & Sloboda, 1999; Norman, 2000).

Psikolojik dayanıklılık, iki şartın etkileşiminden oluşur. Bunlar, risk faktörleri ve koruyucu faktörlerdir. Psikolojik dayanıklılıkta önemli olan risk faktörleri, bireylerin kırılganlığını arttıran olumsuz çevresel koşullar ve stresli yaşam olaylarıdır (Norman, 2000). Risk faktörleri genetik, biyolojik, sosyo-kültürel ve demografik koşulları ya da özellikleri içerir. Ailesel risk faktörleri, bireysel risk faktörleri ve çevresel risk faktörleri vardır (Gizir, 2007; Terzi, 2008). Bireyin düşük benlik saygısına sahip olması, anne-baba ve öğretmenden alınan desteğin az olması, akranlarla çatışma (Sun & Stewart, 2007), olumsuz yaşam deneyimleri, annenin çocuğa bakmaması, çocuğun ihmale, istismara ve kötü davranışlara maruz kalması, aile düzensizlikleri, ailede olan psikopatolojik sıkıntılar, ailevi sapmalar, ailenin alkoliklik geçmişi, yakın çevredeki cinayet istatistikleri, çocukluktaki psikiyatrik sorunlar, fiziksel engele sahip olmak, yetiştirme yurtlarında yaşama, evsizlik, zihinsel hastalıklar, madde kullanımı, düşük kilolu doğum, fakirlik, maruz kalınan felaketler, tabi afetler, savaş, terör gibi yaşam olayları risk faktörlerine örnek gösterilebilir (Karairmak, 2006; Levene, 2003; Windle, 1999).

Psikolojik dayanıklılıkta önemli olan koruyucu faktörler ise zorluklar karşısında tampon görevi görürler (Masten, 2001). Yaşanan olumsuz deneyime karşı bireyin yapıcı etki vermesini kolaylaştıran (Karairmak, 2006), risk faktörlerine ve hastalıklara karşı kişinin direncini iyileştirici koşullardır (Korkut, 2004). Var olan sorunun etkisini azaltarak, bireyin duygusal ve fiziksel iyi oluşunu arttıracak davranışları, tutumları ve bilgileri güçlendirmesine yardımcı olurlar (Romano & Hage, 2000). Psikolojik dayanıklılığı geliştirmede önemli rol oynayan koruyucu faktörler aile desteği, okul desteği, toplum desteği ve akran desteğidir (Sun & Stewart, 2007). Sevgi ile yaklaşan (Levene, 2003), olumlu ilişki kuran, destek olan (Graber, Pichon & Carabine, 2015), eğitilmiş ve işi olan bir ebeveynine sahip olmak (Murray, 2003); destekleyici yetişkinlere (Kurt, 2013), öğretmenlere ve arkadaşlara sahip olmak (Graber, Pichon & Carabine, 2015); sosyo-ekonomik yönden avantajlı olmak, iyi okullarda öğrenim görmek, kendileri ve diğer insanlar tarafından yetenekli ve başarılı oldukları alanlara göre değerlendirilmek (Kurt, 2013), özerkliğe, problem çözme becerilerine (Benard, 1991; Murray, 2003), özyeterliliğe, umut duygusuna (Kurt, 2013; Masten 1994), zekâyâ, sosyal becerilere (Levene, 2003), pozitif mizaca, içsel kontrol odağına, güçlü akademik becerilere (Murray, 2003), gelecek için amaca sahip olmak (Benard, 1991) koruyucu faktörlerdir. Bireyin akademik, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirici etkinliklere katılması, özerkliği ve içsel kontrol odağını geliştirmeye yönelik etkinliklere katılması, toplumda rol modellerine ve mentörlere erişebilmesi de önemlidir (Murray, 2003). Bireyin yaşamında ne kadar fazla koruyucu faktörler varsa, o kadar çok psikolojik dayanıklılık gösterebilir (Eryılmaz, 2013; Gürkan, 2006).

Yukarıda belirtildiği gibi, psikolojik dayanıklılıkta önemli olan risk faktörleri ve koruyucu faktörler içinde, ağırlıklı olarak ebeveyn tutum ve davranışları (Gizir, 2007; Graber, Pichon & Carabine, 2015; Kararımak, 2006; Kurt, 2013; Levene, 2003; Murray, 2003; Sun & Stewart, 2007; Terzi, 2008; Windle, 1999), öğretmen davranışları, akran davranışları ve kültürel değerler bulunmaktadır (Graber, Pichon & Carabine, 2015). Ebeveyn, öğretmen ve akran davranışları ile görsel ve yazılı medyanın psikolojik dayanıklılığın yanısıra, toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürlerarası duyarlılık üzerinde de önemli etkileri vardır. Ebeveyn davranışları açısından bakıldığında, ebeveyn davranışları ve çocuk yetiştirme tutumları, toplumsal cinsiyet rollerinin edinilmesini (Arıcı, 2011) ve farklı kültürlere yönelik kalıp yargıların (Çelik, 2008) ya da duyarlılığın oluşmasını etkiler. Çünkü, çocuklar büyürken kendilerini büyüten ailelerinin içinde yaşadıkları kültürle harmanlanan tutumlarından etkilenirler (Aksoy, 2005; Arslangiray, 2013; Yaşın-Dökmen, 2015). Toplumsal cinsiyet rolleri de ebeveynlerin ilk çocuk sahibi oldukları zamandan itibaren başlar (Vatandaş, 2007). Örneğin, kız çocuklar zarifliği, minikliği ve hassaslığı vurgulayan kelimelerle sevilirken, erkek çocuklar daha çok güçlülük ifade eden kelimelerle sevilirler (Eser, 2010). Toplumsal cinsiyet, bir kişinin cinsiyetinden ötürü toplum tarafından nasıl algılandığını; erkeğin ya da kadının nasıl algılanması, düşünmesi, hissetmesi, davranması, görünmesi ve giyinmesi gerektiğini tanımlayan bileşenlerin tümüdür (Akın & Demirel, 2003; Altınova & Duyan, 2013; Polat, 2010; Yağan-Güder & Güler-Yıldız, 2016).

Aileler cinsiyetin yanısıra, farklı kültürel değerlerle ilgili çeşitli tanımlamalar yaparlar ve bu bilgileri çocuklarına aktarırlar. Ayrıca, buldukları bölgeye özgü geleneksel kültür kalıplarını da benimseyerek çocuklarına aktarırlar. Bu konuda, aile üyelerinin eğitim düzeyi ile eşitlikçi bir tutuma sahip olup olmadıkları önemli faktörler olarak ortaya çıkar (Aktaş, 2013). Kültürel farklılıkların dikkate alındığı ve duyarlı olduğu bir ailede büyüyen, okuldaki öğretmenlerinden bu şekilde mesajları alan çocukların kültürlerarası duyarlılığı da yüksek düzeyde olur (Rengi & Polat, 2014). “Kültüre duyarlı olmak” kavramı ile söylenmek istenilen, bireyin özelliklerindeki çeşitliliğidir (Kararımak, 2008). Örneğin; bireyin cinsiyeti, cinsiyet rol kimliği, yaşı (Nelson-Jones, 2014), cinsel yönelimi, dini, ırkı, etnik kökeni, fiziksel yeterliliği, psikolojik yeterliliği, sosyo-ekonomik durumu (Corey, 2008), dili, inanç biçimi, sosyal sınıfı, engelli olup olmadığı, eğitimi (American Psychological Association-APA, 2002), yaşadığı yer, formal ya da informal üyelikleri (Corey, Corey & Corey, 2010) ve bu gibi özellikler şeklindedir. Kültürlerarası duyarlılık, farklı görüş ve düşünceleri tanımayı, öğrenmeyi (Fritz, Möllenberg & Chen, 2002), anlamayı, kabul etmeyi, takdir etmeyi, ön yargılı olmamayı (Chen & William, 1997), saygı duymayı (Chen & Starosta, 1996) ve onlara karşı olumlu düşünce ve duygulara sahip olabilmeyi gerektirir (Bennett, 1998).

Kültürle ilişkili toplumsal cinsiyet rollerinin ve kültürlerarası duyarlılığın kazanılmasında ailenin yanısıra okul da önemli bir faktör olarak ortaya çıkar. Okulda, öğretmenlerin, müdürlerin ve okul psikolojik danışmanlarının bütün öğrencilerinin farklılıklarını kabul etmeleri, kültürel geçmişlerine saygı duymaları, değer vermeleri, anlamaları, olumlu duygularla yaklaşmaları ve birbirleri ile sosyal etkileşim ortamını sağlamaları ile kültüre duyarlı bir eğitim ortamı oluşur. Bu ortamda bulunan bireylerin kültürlerarası duyarlılığı da fazla olur (Başbay & Bektaş, 2009; Rengi & Polat, 2014). Yine, toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili kalıpyargıların oluşumunda öğretmen davranışlarının, ders kitaplarının (Esen & Bağlı, 2002; Günindi-Ersöz, 2010; Helvacıoğlu, 1994; Kalaycı & Hayırsever, 2014; Polat, 2010; Severge, 1998; Uluyağcı & Yılmaz, 2007) ve görsel ve yazılı kitle iletişim araçlarının (örneğin; televizyon, sinema, reklamlar, gazeteler, kitaplar, karikatürler vb.) önemli bir yeri vardır (Çelik, 2008; Sabuncuoğlu, 2006; Sayın, 2007; Uluyağcı & Yılmaz, 2007).

Yukarıdaki açıklamalar temel alındığında, ebeveynlerin, öğretmenlerin, okul psikolojik danışmanlarının, kitle iletişim araçlarının aktarımları ve model olmaları sayesinde, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kültürlerarası duyarlılıklarının olumlu ya da olumsuz etkilenmesi söz konusu olacaktır. Örneğin, genel olarak demokratik ve sevgi dolu bir tutumla, ayrımcılığın olmadığı ortamlarda büyüyen bireyler, psikolojik dayanıklılığı yüksek, kültüre duyarlı ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutuma sahip olabileceklerdir. Otoriter, reddedici, sevgisiz ve ayrımcı söylemlerin olduğu ortamlarda büyüyen bireyler ise psikolojik dayanıklılığı düşük, çeşitli kültürlere önyargılı yaklaşan ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından geleneksel yaklaşımçı tutuma sahip olabileceklerdir.

Yapılmış olan çeşitli araştırmalarda, cinsiyete eşitlikçi tutumla yaklaşan ve yalnızca kadın ve erkek özelliklerini tek başına taşımayan, ikisinin özelliklerini de dengeli biçimde birleştiren, psikolojik androjen bireylerin (Baştuğ, 2008; Burger, 2006; Freedman, Sears & Carlsmith, 1981) anne-babalarının eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu (Arıcı, 2011), pozitif iç yaşantılara sahip oldukları (Golding & Singer, 1983); cinsel doyumlarının (Yılmaz, 2014) ve evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu (Curun, 2014); psikolojik yardım almaya daha açık oldukları (Özdemir, 2012), daha az psikopatolojik belirtiler gösterdikleri, yaşadıkları anın daha iyi farkında oldukları, kendini gerçekleştirme yolunda ilerledikleri, gereksinimleri ve duyguları konusunda daha duyarlı oldukları, duygularını spontan bir biçimde açıkladıkları, sağlıklı iletişim kurdukları, kendini kabul düzeylerinin (Nevill, 1977) ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu (Arıcı, 2011) görülmektedir. Kültürlerarası duyarlılığa sahip olan bireylerin de yüksek benlik saygısı, özdenetimi, empati kurma becerisi, açık görüşlü olma, önyargılı olmama ve etkileşime katılım gibi özelliklere sahip oldukları görülmektedir (Chen & William, 1997).

Kültürlerarası duyarlılığa ve cinsiyete eşitlikçi tutumla yaklaşan bireylerin özelliklerine benzer bir biçimde, psikolojik dayanıklılığa sahip olan bireylerin de, kendine güvenleri, öz yeterlilikleri, benlik saygıları, sosyal çekicilikleri (Masten & Coastworth, 1998), zekaları, başarı güdüleri, özel ilgileri (Öğülmüş, 2001), iletişim becerileri (Özcan, 2005), sosyal yeterlilikleri, sorun çözme becerileri, bağımsız davranma (Benard, 1991) ve zorluklarla baş etme beceri ve yeterlilikleri yüksek düzeydedir (Dearden, 2004). Ayrıca, umut (Benard, 1991), iyimserlik, mizah (Özcan, 2005), yaşam doyumunu, olumlu duygusallık özellikleri (Kararımak, 2006) ile destekleyici aile ilişkilerine sahiptirler (Özcan, 2005).

Yukarıda açıklanan bütün bu özellikler açısından değerlendirildiğinde, toplumsal cinsiyet, kültürlerarası duyarlılık, risk faktörleri ve psikolojik dayanıklılık arasında ilişkilerin olabileceği; toplumsal cinsiyetin, kültürlerarası duyarlılığın ve risk faktörlerinin, psikolojik dayanıklılığı yordayacağı düşünülmektedir. Alanyazında, çeşitli risk faktörlerinin psikolojik dayanıklılıkla olan ilişkisini inceleyen araştırmalar (Cicchetti & Rogosch, 1997; Çataloğlu, 2011; Gökçen, 2015; Güney, 2016; Özcan, 2005; Sağlam, 2012; Turgut, 2015; Yılmaz-Irmak, 2008) vardır. Psikolojik dayanıklılık kavramını temel alan araştırmalar, daha çok çevredeki risk ve koruyucu faktörler ile bireyin psikolojik dayanıklılık özelliklerindeki yordayıcı faktörlere odaklanmıştır (Kumpfer, 1999). Alanyazında, toplumsal cinsiyet ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda araştırma vardır. Yapılmış olan bu araştırmaların sonucunda (Werner, 1995; Lam & McBride-Chang, 2007; Teker-Ataş 2015), toplumsal cinsiyet rolleri ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu bulunmuştur. Ancak, alanyazında, kültürlerarası duyarlılık ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi araştıran araştırmalara ise rastlanılamamıştır. Bu açılarından da bakıldığında, bu araştırmanın alanyazına bir ölçüde de olsa katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin, kültürlerarası duyarlılığın ve risk faktörlerinin psikolojik dayanıklılığın anlamlı yordayıcıları olup olmadığını araştırmak, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarına ilişkin biraz daha bilgi edinilmesini sağlayabilecektir. Bu çalışmada, bu düşünceden hareketle, toplumsal cinsiyet rollerinin, kültürlerarası duyarlılığın, risk faktörlerinin ve kişisel değişkenlerin psikolojik dayanıklılığı yordayıp yordamadığı incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa, risk faktörlerine ve kişisel değişkenlere göre yordanmasını amaçlayan betimsel ve nedensel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, İstanbul ilindeki Yıldız Teknik Üniversitesi'nin 2015-2016 bahar yarıyılında öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin Yıldız Teknik Üniversitesi'nden seçilme nedeni, araştırmacıların bu üniversitede çalışıyor ve öğrenim görüyor olması; fakültelere ulaşmada ve izin almada kolaylığın sağlanacağı görüşünden dolayıdır. Araştırmanın örnekleme ise küme örneklemdir. Küme örnekleme, çalışılabilir evrende doğal olarak oluşmuş ya da değişik amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlikler gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmada da sayısal, sözel ve özel

yeteneğe dayalı mesleklerin oluşturduğu fakülteler, kümeler olarak düşünülerek bu kümelerden Eğitim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Sanat ve Tasarım Fakülteleri seçilmiştir. Seçilen fakültelerden, kura usulü ile belirlenen 10 farklı bölümde (Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Okul Öncesi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Çevre Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Harita Mühendisliği, İletişim Tasarımı, Sanat Yönetimi, Duysal (Ses) Sanatları Tasarımı) öğrenim gören 523 gönüllü katılımcıya uygulama yapılmıştır.

Ayrıca, örneklem sayısının belirlenmesinde Örneklem Tablosundan da yararlanılmıştır. örneklemin evreni yansıması için, “Örneklem Tablosu”nda yer alan anlamlılık düzeyi % 95.00; ve anlamlılık aralığı .05 olarak alındığında, evreni 24.114 için, örneklemin en az 381 kişinin katılımına ihtiyaç bulunduğu (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2007) görülmüştür. Sonuç olarak, araştırmanın örneklemini 523 gönüllü üniversite öğrencisinden, ölçekleri tam olarak işaretleyen 519 öğrenci (313 kadın, 206 erkek) oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada gerekli verileri elde etmek için, “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”, “Risk Faktörlerini Belirleme Listesi”, “Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği)” ve “Kişisel Bilgiler Formu” kullanılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, üniversite öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Zeyneloğlu & Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 38 maddelik 5’li Likert tipidir. Ölçekten alınan en yüksek değer, bireyin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışması için kapsam geçerliği ve yapı geçerliğine bakılmıştır. Yapı geçerliği için deneme ölçeğinde yer alan 48 maddeden hangilerinin işlediğini belirlemek amacıyla korelasyonlara dayalı madde analizi yöntemi ile ölçekteki her madde için madde toplam test korelasyonları hesaplanmıştır. Deneme ölçeğinin madde toplam test korelasyonları incelendiğinde, korelasyon katsayılarının bir madde dışında kalan maddeler arasında ($r = .25 - .70$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Bir tane madde toplam test korelasyonu “.25”den küçük olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. İkinci aşamada yapılan madde analizi sonucuna göre, % 27.00’lik alt ve üst gruplar için hesaplanan “t” değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu bulunmuştur. Üçüncü aşamada yapılan faktör analizinde faktör yükü “.30”un altında olan maddeler ölçekten çıkarılarak ölçeğe son şekli verilmiştir. Son şekli verilen 38 maddeden oluşan ölçeğin, birbirinden bağımsız anlamlı faktörlere ayrılıp ayrılmadığının belirlenebilmesi için asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucuna göre, maddelerin faktör yüklerinin “.35 - .79” arasında olduğu ve ölçeğin beş boyuttan oluştuğu saptanmıştır (Zeyneloğlu, 2008). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin güvenilirlik çalışması için hesaplanmış olan Cronbach Alfa Katsayısı 38 madde için .92; alt boyutları için eşitlikçi cinsiyet rolü için .78, evlilikte cinsiyet rolü için .80 ve geleneksel cinsiyet rolü için .72 saptanmıştır (Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011).

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği: Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği, kültürlerarası duyarlılık düzeylerini ölçmek için, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlama çalışması, Üstün (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 24 maddelik 5’li Likert tipidir. Yüksek puan, kültürlerarası duyarlılık düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik çalışması kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Maddelerin faktör yük değerleri .19 ile .81 arasında değişen değerlerde çıkmıştır. Bir tane maddenin faktör yük değerinin .19 olması nedeniyle bu madde ölçekten çıkarılmıştır (Üstün, 2011). Ölçeğin güvenilirlik çalışması amacıyla hesaplanan toplam test Cronbach Alfa katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Güvenirlik çalışması kapsamında, madde toplam puan korelasyonu da hesaplanmıştır. Madde toplam korelasyon değerlerinin (R) .21 ile .70 arasında olması, ölçekte yer alan maddelerin ölçeğin bütünüyle ilişki gösterdiğine işaret etmektedir (Üstün, 2011). Bu bulgular, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği): Kendini Toparlama Gücü Ölçeği, üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücü düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Wagnild & Young (1993) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlamasını Terzi (2006) yapmıştır. Ölçek, 24 maddeli 7'li Likert tipindedir. Yüksek puan, kendini toparlama gücü düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin geçerliği için, yapı geçerliği ve benzer ölçekler geçerliğine bakılmıştır. Yapı geçerliği, faktör analizi ile saptanmıştır. Faktör analizinde ise Temel Bileşenler Analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan ilk faktör analizinde, ölçekte yer alan bütün maddelerin faktör yük değerlerinin .40'dan yüksek olduğu, ancak 13. ve 26. maddelerin iki faktörde de görece olarak yüksek yükdeğerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır ve bu maddelerin ölçekten çıkartılmasına karar verilmiştir. Faktörlerin her bir değişken üzerindeki ortak varyansı .47 ile .74 arasındadır. KTGÖ'nin özdeğeri 1'den büyük olan 7 faktör verdiği belirlenmiştir. Varimax eksen döndürme tekniği sonrasında birinci faktörün 6 maddeden, ikinci faktörün 4 maddeden, üçüncü faktörün 5 maddeden, dördüncü faktörün 2 maddeden, beşinci faktörün 3 maddeden, altıncı faktörün 2 maddeden ve yedinci faktörün 2 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Yapılan benzer ölçekler geçerliği çalışmasında ise Kendini Toparlama Gücü Ölçeği ile Genelleştirilmiş Özyeterlik Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .83$). Ölçeğin güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .82; test-tekrar test güvenirlik katsayısı $r = .84$ olarak saptanmıştır (Terzi, 2006). Bu bulgular, Kendini Toparlama Gücü Ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Risk Faktörlerini Belirleme Listesi: Risk Faktörlerini Belirleme Listesi, Terzi (2000) tarafından geliştirilmiştir. Liste, 30 maddeden ve üç alandan oluşmaktadır. Bu alanlar: bireysel (kronik bir hastalığa sahip olma, kendine güvenin az olması gibi), aile (anne/babanın uyuşturucu kullanması, ailede şiddet görme gibi) ve toplumsal (düşük sosyoekonomik düzey, göç gibi) alanlardır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formda, katılımcıların cinsiyetine ve öğrenim gördükleri fakülteye ilişkin sorular vardır. Formun başında araştırmanın amacına yer verilmiş olup değerlendirmenin bireysel şekilde değil toplu yapılacağı açıklanarak isim yazılmaması belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde, SPSS 21 Paket Programı'ndan yararlanılmıştır. Problemin çözümü için öncelikle "Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği", "Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği", "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği"nden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için alınan puanların çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır (Yıldızoğlu & Burgaz, 2014).

Araştırmada, toplumsal cinsiyet, kültürlerarası duyarlılık ve risk faktörleri bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır. Öncelikle, öğrencilerin ölçeklerden elde ettikleri puanlar, dummy (kukla) değişkeni olarak kodlanmıştır (Büyüköztürk, 2002). Bunun için, bu ölçeklerden elde edilen puanların ortalamaları bulunmuştur. Ortalamanın üzerinde olan puanlar 1 (bir), ortalamanın altında olan puanlar 0 (sıfır) olarak kodlanmıştır. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa, risk faktörlerine ve cinsiyete göre anlamlı bir biçimde yordanıp yordanmadığını belirleyebilmek için Basit Regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi, aralarında bağ olan iki ya da daha fazla değişkenden birinin bağımlı değişken, diğerlerinin bağımsız değişkenler olarak ayırımı ile aralarındaki bağın bir matematiksel eşitlik ile açıklanması sürecini anlatır. Bağımlı değişken bir, bağımsız değişken bir ise kullanılan yöntem "Basit Doğrusal Regresyon Analizi" denir. Regresyon analizinde, değişkenlerin çok değişkenli normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin inceleme, Mahalanobis Uzaklık Değerleri kullanılarak yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002). Yine, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olup olmadığını belirlemek için Tolerans Değerlerine ve VIF-Varyans Artış Değerlerine de bakılmıştır. Ayrıca, sistematik hatalara neden olan otokorelasyonun olup olmadığını görmek için de Durbin-Watson Testi de yapılmıştır (Kutsal & Bilge, 2012). Çünkü, regresyon analizinde artıkların normal dağılması, eş varyanslı ve aralarında ilişkisiz olması, bağımsız değişkenlerin bağlantısız olması temel varsayımlardır (Çelik & Erar, 2013).

Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları risk faktörlerinin yüzdelik değerleri de hesaplanmıştır. Araştırmada ayrıca, öğrenim görülen fakülterlere göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Varyans Analiz Tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Araştırmada ele alınan problem durumunun çözümüne yönelik toplanan verilerin istatistiksel çözümlemesi ile ulaşılan sonuçlara dair elde edilen bulgular bu bölümde yer almıştır.

Problemin çözümü için öncelikle “Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği”, “Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği”, “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği”nden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için alınan puanların çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmış ve sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Toplumsal Cinsiyet Roller, Kültürlerarası Duyarlılık ile Psikolojik Dayanıklılık Puan Ortalamaları, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.

Değişkenler	n	Çarpıklık	Basıklık
Toplumsal Cinsiyet	519	.82	.28
Kültürlerarası Duyarlılık	519	.26	.11
Psikolojik Dayanıklılık	519	.78	.58

Tablo 1’de görüldüğü gibi, çarpıklık katsayılarına bakıldığında, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği için .82, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği için .26 ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği için .78 olmuştur. Basıklık katsayılarına bakıldığında, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği için .28, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği için .11 ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği için .58 olmuştur. Bu puan dağılımları, normal dağılım göstermektedir. Herhangi bir veri grubunda çarpıklık ve basıklık değerinin -1.00, +1.00 aralığında olmasının normal dağılım için kabul edilebilir düzeyde olmasının yanı sıra, bu değerlerin -2.00, +2.00 aralığında olması da genellikle kabul edilebilir bir durum olarak görülmektedir (Arapkırlioğlu & Tankız, 2011).

Regresyon analizinde, değişkenlerin çok değişkenli normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin inceleme Mahalanobis Uzaklık Değerleri kullanılarak yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002). Mahalanobis Uzaklık Değeri= .99, χ^2 tablo değerinden ($\chi^2=9.49$) küçük çıktığı için, çok değişkenli normal varsayımı karşılanmıştır. Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olup olmadığını belirlemek için yapılmış olan analizler sonucunda, Tolerans Değerleri=1.00, VIF-Varyans Artış Değerleri=1.00 olarak bulunmuştur. VIF-Varyans Artış Değerlerinin 10’dan büyük olmaması, tolerans değerlerinin 30 değerini geçmemesi istatistiksel olarak beklenir (Kutsal & Bilge, 2012). Analizler sonucunda, çoklu bağlantı sorununun olmadığı görülmüştür. Ayrıca, sistematik hatalara neden olan otokorelasyonun olup olmadığını görmek için, Durbin-Watson Testi de yapılmıştır. Genellikle, 1.50-2.50 Durbin-Watson Testi değeri, otokorelasyon olmadığını gösterir (Taşdan & Erdem, 2010). Toplumsal Cinsiyet ve Psikolojik Dayanıklılık için DW=1.83; Kültürlerarası Duyarlılık ve Psikolojik Dayanıklılık için DW=1.81; Risk Faktörlerine Sahip Olmak/Olmamak ve Psikolojik Dayanıklılık için DW=1.90; Cinsiyet ve Psikolojik Dayanıklılık için DW=1.88 ve Öğrenim Görülen Fakülte ve Psikolojik Dayanıklılık için DW=1.88’dir. Durbin-Watson Testi sonucunda da otokorelasyon olmadığı görülmüştür.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin risk faktörleri ve yüzdelik değerleri belirlenmiş ve sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Öğrencilerin Sahip Oldukları Risk Faktörleri ve Yüzdesi.

Risk Faktörleri	n	%
1)Erken doğmuş olma	21	4.00
2)Kronik bir hastalığa sahip olma	42	8.10
3)Özel eğitime muhtaç olma	5	1.00
4)Akademik başarısızlık yaşama	56	10.8
5)Şiddete maruz kalma	27	5.20
6)Cinsel istismara maruz kalma	19	3.70
7)Alkol, uyuşturucu vb. madde kullanma	66	12.70
8)Erken yaşta çocuk sahibi olma	4	.80
9)Evlatlık olarak bir ailenin yanında yetişme	0	.00
10)Dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite sorunu yaşama	103	19.80
11)Kötümser bir kişilik yapısına sahip olma	88	16.80
12)Kendine güvenin az olması	151	29.10
13)Anne ve/veya babanın fiziksel ya da ruhsal bir hastalığa sahip olması	33	6.40
14)Anne ve babanın boşanması	43	8.30
15)Tek ebeveynle yaşama (anne ya da babayı kaybetmiş olma)	36	6.90
16)Üvey anne/baba ile yaşama	5	1.00
17)Anne ve babayı kaybetmiş olma	10	1.90
18)Anne ve/veya babanın aşırı otoriter tutumu	60	11.60
19)Anne ve/veya babanın suç işlemesi	9	1.70
20)Anne ve/veya babanın alkol, uyuşturucu vb. madde kullanması	29	5.60
21)Toplum tarafından dışlanan bir aileye sahip olma	12	2.30
22)Düşük maddi gelire sahip olma	75	14.50
23)Özel eğitime muhtaç anne / baba / kardeşe sahip olma	6	1.20
24)Alkol, uyuşturucu vb. madde kullanan arkadaş çevresine sahip olma	79	15.20
25)Okul dönemi içinde para kazanma amaçlı çalışmak zorunda kalma	96	18.50
26)Doğal afetlere maruz kalma	36	6.90
27)Arkadaşlar tarafından reddedilme	23	4.40
28)Göç yaşama	34	6.60
29)Oturulan yerleşim yerinin sorunları (şiddetin, terörün, farklı tehlikelerin olması gibi)	67	12.90
30) Diğer	11	2.10

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin sahip oldukları risk faktörleri sırası ile erken doğmuş olma % 4.00 (n=21), kronik bir hastalığa sahip olma % 8.10 (n=42), özel eğitime muhtaç olma % 1.00 (n=5), akademik başarısızlık yaşama % 10.80 (n=56), şiddete maruz kalma % 5.20 (n=27), cinsel istismara maruz kalma % 3.70 (n=19), alkol, uyuşturucu vb. madde kullanma % 12.70 (n=66), erken yaşta çocuk sahibi olma % .80 (n=4), evlatlık olarak bir ailenin yanında yetişme % .00 (n=0), dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite sorunu yaşama % 19.80 (n=103), kötümser bir kişilik yapısına sahip olma % 16.80 (n=88), kendine güvenin az olması % 29.10 (n=151), anne ve/veya babanın fiziksel ya da ruhsal bir hastalığa sahip olması % 6.40 (n=33), anne ve babanın boşanması % 8.30 (n=43), tek ebeveynle yaşama (anne ya da babayı kaybetmiş olma) % 6.90 (n=36), üvey anne/baba ile yaşama % 1.00 (n=5), anne ve babayı kaybetmiş olma % 1.90 (n=10), anne ve/veya babanın aşırı otoriter tutumu % 11.60 (n=60), anne ve/veya babanın suç işlemesi % 1.70 (n=9), anne ve/veya babanın alkol, uyuşturucu vb. madde kullanması % 5.60 (n=29), toplum tarafından dışlanan bir aileye sahip olma % 2.30 (n=12), düşük maddi gelire sahip olma % 14.50 (n=75), özel eğitime muhtaç anne/baba/kardeşe sahip olma % 1.20 (n=6), alkol, uyuşturucu vb. madde kullanan arkadaş çevresine sahip olma % 15.20 (n=79), okul dönemi içinde para kazanma amaçlı çalışmak zorunda kalma % 18.50 (n=96), doğal afetlere maruz kalma % 6.90 (n=36), arkadaşlar

tarafından reddedilme % 4.40 (n=23), göç yaşama % 6.60 (n=34), oturlan yerleşim yerinin sorunları (şiddetin, terörün, farklı tehlikelerin olması gibi) % 12.90 (n=67) ve diğer risk faktörleri % 2.10 (n=11)'dir.

Araştırmada, toplumsal cinsiyet rollerinin, kültürlerarası duyarlılığın, risk faktörlerine sahip olmanın ve cinsiyetin üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını belirlemek için doğrusal regresyon analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3.

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin, Kültürlerarası Duyarlılığın, Risk Faktörlerinin ve Cinsiyetin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.

Yordayıcı Değişkenler	B	Standart β	t	P	F	P	R	R^2
Sabit	129.78		106.52	.00	10.36	.00	.14	.02
Toplumsal Cinsiyet	5.21	.14	3.22	.00				
Toplumsal Cinsiyet R.			n		\bar{x}			Ss
Geleneksel			218		129.78			19.87
Eşitlikçi			284		134.99			16.40
Yordayıcı Değişkenler	B	Standart β	t	P	F	P	R	R^2
Sabit	125.84		113.04	.00	75.17	.00	.37	.14
Kültürlerarası Duyar.	13.80	.37	8.67	.00				
Kültürlerarası Duyar.			n		\bar{x}			Ss
Düşük			240		125.84			19.55
Yüksek			230		139.64			14.46
Yordayıcı Değişkenler	B	Standart β	t	P	F	P	R	R^2
Sabit	130.63		146.86	.00	18.91	.00	.19	.04
Risk Faktörleri	8.11	.19	4.35	.00				
Risk Faktörleri			n		\bar{x}			Ss
Var			401		130.63			18.13
Yok			118		138.74			16.69
Yordayıcı Değişkenler	B	Standart β	t	P	F	P	R	R^2
Sabit	133.05		129.90	.00	.80	.37	.04	.00
Cinsiyet	.46	.04	.90	.37				
Cinsiyet			n		\bar{x}			Ss
Kadın			313		133.05			17.61
Erkek			206		131.59			18.87

Tablo 3'e bakıldığında, toplumsal cinsiyet roller değişkeninin, öğrencilerin psikolojik dayanıklılığının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .14$, $R^2 = .02$, $F = 10.36$, $p < .00$). Psikolojik dayanıklılığına ilişkin toplam varyansın % .02'sinin, toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklandığı ifade edilebilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olan üniversite öğrencilerinin ($n = 284$) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması ($\bar{x} = 134.99$, $Ss = 16.40$), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olan öğrencilerin ($n = 218$) psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından ($\bar{x} = 129.78$, $Ss = 19.87$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 3'e bakıldığında, kültürlerarası duyarlılık değişkeninin, öğrencilerin psikolojik dayanıklılığının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .37$, $R^2 = .14$, $F = 75.17$, $p < .00$). Psikolojik dayanıklılığına ilişkin toplam varyansın % .14'ünün, kültürlerarası duyarlılık ile açıklandığı ifade edilebilir. Yüksek Kültürlerarası duyarlılık düzeyine sahip olan üniversite öğrencilerinin ($n = 230$) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması ($\bar{x} = 139.64$, $Ss = 14.46$), kültürlerarası duyarlılık düzeyi düşük olan öğrencilerin ($n = 240$) psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından ($\bar{x} = 125.84$, $Ss = 19.55$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 3'e bakıldığında, risk faktörlerine sahip olma değişkeninin, öğrencilerin psikolojik dayanıklılığının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .19$, $R^2 = .04$, $F = 18.91$, $p < .00$). Kültürlerarası duyarlılığa ilişkin toplam varyansın % .04'ünün, risk faktörüne sahip olma ile açıklandığı

ifade edilebilir. Risk faktörlerine sahip olan üniversite öğrencilerinin (n=401) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =130.63, Ss= 18.13), risk faktörlerine sahip olmayan öğrencilerin (n=118) psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından (\bar{x} =138.74, Ss= 16.69) anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Tablo 3'e bakıldığında, cinsiyet değişkeninin, öğrencilerin psikolojik dayanıklılığının anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir (R = .04, R^2 = .00, F = .80, p > .05). Kadın öğrencilerin (n=313) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =133.05, Ss= 17.61) ile erkek öğrencilerin (n=206) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =131.59, Ss= 18.87) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 4'de gösterilmiştir. Ayrıca, Tablo 4'de, Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalamaları da verilmiştir.

Tablo 4.

Farklı Fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) Öğrenim Görmeye Göre Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	430.97	2	215.49 .66	328.65	.52
Gruplar içi	169584.32	516			
Toplam	170015.29	518			
Fakülteler	n	\bar{x}	Sd		
Eğitim	221	132.74	19.20		
Mühendislik	174	131.29	17.90		
Sanat Tasarım	124	133.65	16.40		

Tablo 4'e bakıldığında, farklı fakültelerde öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir (F = .66, p > .05). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin (n=221) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =132.74, Sd =19.20), Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin (n=174) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =131.29, Sd =17.90) ve Sanat Tasarım Fakültesi öğrencilerinin (n=124) psikolojik dayanıklılık puan ortalaması (\bar{x} =133.65, Sd =16.40)'dir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa, risk faktörlerine ve cinsiyete göre anlamlı bir biçimde yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. Ayrıca araştırmada, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda, toplumsal cinsiyet rolleri değişkeninin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Cinsiyete eşitlikçi tutuma yaklaşan ve yalnızca kadın ve erkek özelliklerini tek başına taşımayan, ikisinin özelliklerini de dengeli biçimde birleştiren, androjen cinsiyet rolünü benimseyen bireylerin (Baştuğ 2008) psikolojik dayanıklılık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir (Norman, 2000; Werner & Smith, 1982). Yapılan araştırmalarda, bu bireylerin olumlu iç yaşantılara sahip oldukları (Golding & Singer, 1983); evlilik doyumlarının (Curun, 2014) ve cinsel doyumlarının daha yüksek olduğu (Yılmaz, 2014); daha düşük düzeyde depresyona ve mesleki strese sahip oldukları (Steenbarger & Greenberg, 1990); psikolojik yardım almaya daha açık oldukları (Özdemir, 2012); daha az psikopatolojik belirtiler gösterdikleri; yaşadıkları anın farkında oldukları,

gereksinimleri konusunda daha duyarlı oldukları, sağlıklı iletişim kurdukları, kendini kabul düzeylerinin (Nevill, 1977); pozitif iç yaşantılarının (Golding & Singer, 1983); psikolojik iyi oluş düzeylerinin (Arıcı, 2011; Kim, 1998); psikolojik uyum düzeylerinin (O'Heron & Orlofsky, 1990); ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin (Teker-Ataş, 2015) daha yüksek olduğu; strese karşı daha fazla psikolojik dayanıklılık gösterdikleri (Lam & McBride-Chang, 2007) görülmüştür. Eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin çocuklarının psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de yüksek olduğu görülmüştür (Norman, 2000). Sonuç olarak, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olan bireylerin özellikleri ile psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin özellikleri birlikte değerlendirildiğinde, her iki özelliğe sahip olan bireylerin olumlu kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Eşitlikçi tutuma sahip olan bireylerin, kendi istek ve ihtiyaçlarına göre doğruluğu olmayan kalıpyargılardan bağımsız şekilde davranabilmeleri, güvenli bir biçimde kendisini ifade edebilmeleri, ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri, çalışmaları ve üretken olmaları gibi özelliklere sahip olmaları, psikolojik yönden daha dengeli ve dayanıklı olmalarına katkı getireceği düşünülmektedir.

Araştırmada, kültürlerarası duyarlılığın üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, kültürlerarası duyarlılık değişkeninin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Kültürlerarası duyarlılık düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması, kültürlerarası duyarlılık düzeyi düşük olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Alanyazında araştırmamızı desteleyen ya da desteklemeyen araştırmalara rastlanılamamıştır. Kültürlerarası duyarlılığa sahip olan bireylerin, yüksek benlik saygısı, özdenetimi, empati kurma becerisi, açık görüşlü olma, önyargılı olmama ve etkileşime katılım gibi özelliklere sahip oldukları görülmektedir (Chen & William, 1997). Kültürlerarası duyarlılığa sahip bireylerin özelliklerine benzer bir biçimde, psikolojik dayanıklılığa sahip olan bireylerin de, kendine güvenleri, öz yeterlilikleri, benlik saygıları, sosyal çekicilikleri (Masten & Coastworth, 1998), zekaları, başarı güdeleri, özel ilgileri (Öğülmüş, 2001), iletişim becerileri (Özcan, 2005), sosyal yeterlilikleri, sorun çözme becerileri, bağımsız davranma (Benard, 1991) ve zorluklarla baş etme beceri ve yeterlilikleri yüksek düzeydedir (Dearden, 2004). Ayrıca, umut (Benard, 1991), iyimserlik, mizah (Özcan, 2005) ve yaşam doyumları yüksektir (Kararımak, 2006). Sonuç olarak, kültürlerarası duyarlılığa sahip olan bireylerin özellikleri ile psikolojik dayanıklılığa sahip olan bireylerin özellikleri birlikte değerlendirildiğinde, araştırma bulgumuz olan, kültürlerarası duyarlılığın psikolojik dayanıklılığı yordaması sonucu, alanyazındaki bilgilerle örtüşmektedir. Kültürlerarası duyarlılığa sahip olan bireylerin özellikleri ile psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin özellikleri birlikte değerlendirildiğinde, her iki özelliğe sahip olan bireylerin olumlu kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Kültürlerarası duyarlılığa sahip olan bireylerin yüksek benlik saygısına, özdenetime, esnek görüşlü olmaya, önyargılı olmamaya ve etkili iletişim kurma becerilerine sahip olmalarının, psikolojik yönden daha dengeli ve dayanıklı olmasına katkı getireceği düşünülmektedir.

Araştırmada, risk faktörlerine sahip olmanın üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, risk faktörlerine sahip olma değişkeninin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Risk faktörlerine sahip olan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması, risk faktörlerine sahip olmayan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Risk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerin etkileşimi ile psikolojik dayanıklılık oluşur. Psikolojik dayanıklılıkta önemli olan risk faktörleri, stresli yaşam olayları ve olumsuz çevresel koşullardır (Norman, 2000). Özellikle ilgisiz, sevgi göstermeyen ve destek vermeyen bir anne ve babaya sahip olmak, düşük benlik saygısı, akranlarla çatışma, evsizlik, madde kullanımı, yoksulluk, maruz kalınan felaketler risk faktörlerine örneklerdir (Kararımak, 2006; Levene, 2003; Sun & Stewart, 2007; Windle, 1999). Psikolojik dayanıklılığı geliştirmede önemli rol oynayan koruyucu faktörler ise aile desteği, okul desteği, toplum desteği ve akran desteğidir (Sun & Stewart, 2007). Bireyin yaşamında ne kadar fazla koruyucu faktörler varsa, o kadar çok psikolojik dayanıklılık gösterebilir (Gürkan, 2006). Araştırmamızın sonucunda, risk faktörleri çok olan bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin düşük çıkması bulgusu, alanyazınla örtüşmektedir.

Alanyazında araştırma bulgumuzu destekleyen ve desteklemeyen araştırmalar mevcuttur. Yapılmış olan araştırmalarda, istismara uğrayan çocukların (Cicchetti & Rogosch, 1997); önemli yaşam olayı yaşayan (anne ve babadan herhangi birinin hayatını kaybetmesi, aileden birinin hayatını kaybetmesi, anne ve babanın boşanması, önemli bir hastalık geçirme, şehirlerarası göç etme, ailece ekonomik sıkıntı yaşama) ergenlerin (Turgut, 2015); boşanmış ebeveyne sahip olan öğrencilerin (Özcan, 2005), psikolojik dayanıklılık düzeylerinin düşük olduğu; fiziksel istismara uğrayan grubun, uğramayanlara göre yüksek risk alma davranışı sergilediği (Yılmaz-İrmak, 2008) bulunmuştur.

Ancak yapılmış olan bazı araştırmaların sonucunda, ciddi sağlık sorunu (lösemi tanısı alma) yaşayan ve yaşamayan ergenlerin psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı; ebeveyn boşanmasının, anne ve baba vefatının psikolojik dayanıklılık puanlarında anlamlı bir farklılık göstermediği (Sağlam, 2012); madde kullanan ve kullanmayan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı (Gökçen, 2015) görülmüştür. Sonuç olarak, araştırma bulgumuzu destekleyen ve desteklemeyen araştırma bulguları bulunmaktadır.

Araştırmada, cinsiyetin üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, cinsiyet değişkeninin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Kadın üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması ile erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Psikolojik dayanıklılığa sahip olan bireylerin zekaları, başarı güduları (Öğülmüş, 2001), özgüvenleri (Masten & Coastworth, 1998), umutları, sorun çözme becerileri (Benard, 1991), iyimserlikleri, iletişim becerileri (Özcan, 2005) ve zorluklarla baş etme becerileri (Dearden, 2004) yüksektir. Bu özelliklerin oluşumunda, genetik (örneğin, zeka) ve ağırlıklı olarak çevresel koşulların (örneğin, anne-baba davranışları) önemli olduğunu; cinsiyetin ise belirleyici olmadığını araştırma bulgumuza göre söylemek mümkündür.

Alanyazında, araştırmanın bulgularını destekleyen ve desteklemeyen araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusu Aydın'ın (2010), Aydoğdu'nun (2013), Balcı-Çelik'in (2013), Coşkun, Garipağaoğlu ve Tosun'un (2014), Eryılmaz'ın (2012), Gökçen'in (2015), Özer (2013) ve Terzi'nin (2008) araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Ancak, Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu (2015) ile Wasonga (2002) yaptıkları araştırmalarda, kadınların psikolojik dayanıklılıklarının erkeklerden anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bahadır (2009), Campbell-Sills, Forde ve Stein (2009), Erdoğan (2015) ve Tonga (2014) ise araştırmalarında erkeklerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini daha yüksek bulmuşlardır.

Araştırmada, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik ve Sanat Tasarım) öğrenim görmeye göre üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırmada ele alınan fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin yetenekleri birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu yetenek farklılıkları ile psikolojik dayanıklılığın ilişkili olup olmadığı düşünülmüştür. Ancak, araştırma sonucunda, fakülte değişkeninin belirleyici olmadığı görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sağlamaları, yeni ortamda karşılaştıkları akademik, mesleki, duygusal, sosyal ve ekonomik sorunlarla başa çıkabilmelerinde, psikolojik dayanıklılık düzeyleri önemli bir etmendir.

Alanyazında, benzer şekilde Coşkun, Garipağaoğlu ve Tosun (2014), Erdoğan (2015), Eryılmaz (2012) ve Parlak (2014) yaptıkları araştırmalarda, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin fakülte değişkenine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Alanyazında, farklı fakülte değişkeninin üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde anlamlı etkisinin bulunduğu araştırmalar da mevcuttur. Örneğin; Sağlık Bilimleri ve Tıp (Bahadır, 2009); Fen ve Mühendislik (Gökçen, 2015) Fakültesi öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu; Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Bilgisayar Öğretmenliği öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık alt boyutlarından iyimser olma düzeylerinin daha yüksek olduğu (Bolat, 2013) görülmüştür.

Genel olarak, araştırma sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürlerarası duyarlılık ve risk faktörlerine sahip olma değişkenlerinin, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular dikkate alınarak, daha sonra yapılabilecek araştırmalara katkı sağlayabilecek öneriler aşağıda belirtilmiştir:

- Türkiye’de psikolojik dayanıklılık, toplumsal cinsiyet rolleri, kültürlerarası duyarlılık, risk faktörleri değişkenlerinin birlikte araştırıldığı başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliği için yapılacak yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Bu araştırma, üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın farklı öğrenim düzeylerinde, farklı mesleklerde ve farklı gelişim evrelerindeki bireylerle de yapılması yararlı olacaktır.
- Psikolojik dayanıklılık, kültürlerarası duyarlılık, toplumsal cinsiyet rolleri ve risk faktörleri değişkenleriyle ilgili olarak nitel çalışma yöntemlerinden odak grup çalışmaları yapılabilir.
- Psikolojik dayanıklılık geliştirilebilir özellik taşımaktadır. Dolayısıyla bireylerde psikolojik dayanıklılığı arttıracak programlar geliştirebilmek için deneysel çalışmaların yapılması yararlı olacaktır.

References

- Akın, A. & Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dergisi*, 25 (4), 73-82.
- Aksoy, A. (2005). Farklı kültürlerde ebeveynlik. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (2), 333-338.
- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: erkek egemen bir toplumda kadın olmak. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 53-72.
- Allana, A., Asad, N. & Yasmin, S. (2010). Gender in academic settings: role of teachers. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 1 (4), 343-348.
- Altınova, H. H. & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 24 (2), 9-22.
- American Psychological Association-APA. (2002). *Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational change for psychologists*. Retrieved April 28, 2017, from <http://www.apa.org/pi/oema/resources/policy/multicultural-guideline.pdf>.
- Arapkıriloğlu, H. & Tankız, K. D. (2011). Müzik öğretmenliği programı özel yetenek sınavlarında alan ve yerleştirme puanlarının karşılaştırılması. *E-international Journal of Educational Research*, 2 (4), 55-69.
- Arcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Arslangiray, N. (2013). *Üniversite öğrencilerinde beden imajının yordayıcıları olarak bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R., Smith, E. E., Bem, D. J. & Nolen-Heoksema, S. (2002). *Psikolojiye giriş* (Trans. Y. Alogan). İstanbul: Arkadaş Yayınları.
- Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aydoğdu, T. (2013). *Bağlanma stilleri, başa çıkma stratejileri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ayten, A. (2009). *Prososyal davranışlarda dindarlık ve empatinin rolü*. Unpublished doctorate dissertation, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bahadır, E. (2009). *Sağlıkla ilgili fakültelerde eğitime başlayan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Balcı-Çelik, S. (2013). The relationship of resilience with attitude toward grief in university students. *Akademic Journal*, 8 (12), 832-837.
- Başbay, A. & Bektaş, Y. (2009). Çokkültürlülük bağlamında öğretim ortamı ve öğretmen yeterlikleri. *Eğitim ve Bilim*, 34 (152), 30-43.
- Baştuğ, G. (2008). *Bayan sporcuların bedenlerini algılama düzeyleri ve cinsiyet rolleri üzerine bir araştırma*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Baykal, S. (1988). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Unpublished doctorate dissertation, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bektaş, Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 7 (1), 43-59.
- Benard, B. (1991). *Fostering resiliency in kids: protective factors in the family, school, and community*. portland, or: Western center for drug-free schools and communities. Department of Education. Washington. Retrieved April 1, 2017, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED335781.pdf>.
- Bennett, M. J. (1998). Intercultural communication: a current perspective. In M. J. Bennet (Editör), *Basic concepts of intercultural communication: selected readings* (pp. 1-20). Yarmouth, ME: Intercultural Press.

- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet "bize yüklenen roller* (Trans. K. Ay). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Bolat, Z. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık ve öz-anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (Trans. İ. D. Erguvan- Sarioğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi elkitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Campbell-Sills, L., Forde, D. R. & Stein, M. B. (2009). Demographic and childhood environmental predictors of resilience in a community sample. *Journal of Psychiatric Research*, 43, 1007-1012.
- Chen, G. M. & Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: a synthesis. In B. B. Burleson (Ed.), *Communication yearbook* (pp. 353-383). California: Sage Publications.
- Chen, G. M. & William J. S. (1997). A review of the concept of intercultural sensitivity. *Human Communication*, 1, 1-16.
- Chen, G. M. & Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Human Communication*, 3, 1-15.
- Cicchetti, D. & Rogosch, F. (1997). The role of self-organization in the promotion of resilience in maltreated children. *Development and Psychopathology*, 9 (4), 797-815.
- Corey, M.S., Corey, G. & Corey, C. (2010). *Psikolojik danışmada gruplar: süreç ve uygulama* (Trans. Ed. F. Aysan, S.Balcı- Çelik & A. Uz- Baş). Ankara: Nobel.
- Coşkun, Y. D., Garipağaoğlu, Ç. & Tosun, Ü. (2014). Analysis of the relationship between the resiliency level and problem solving skills of university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 673-680.
- Curun, F. (2014). Yüklemeler, iletişim çatışmaları ve cinsiyet rolü yöneliminin evlilik doyumuna etkileri. *International Journal of Human Sciences*, 11 (2), 1023-1040.
- Çataloğlu, B. (2011). *Madde kullanan ve kullanmayan ergenlerin psikolojik sağlık ve aile işlevleri açısından karşılaştırılması*. Unpublished master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çelik, Ö. (2008). *Ataerkil sistem bağlamında toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin benimsenmesi*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, R. & Erar, A. (2013). Değişken dönüşümlerinin kelebek dağılan artıklar için değişen varyanslılığa etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 13, 1-10.
- Dearden, J. (2004). Resilience: a study of risk and protective factors from the perspective of young people with experience of local authority care. *Support for Learning*, 19 (4), 187-193.
- Earvolino-Ramirez, M. (2007). Resilience: a concept analysis. *In Nursing Forum*, 42 (2), 73-82.
- Erdoğan, E. (2015). Tanrı algısı, dini yönelim biçimleri ve öznel dindarlığın psikolojik dayanıklılıkla ilişkisi: üniversite örnekleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (29), 223-246.
- Eryılmaz, A. (2013). Using of positive psychology on psychological counseling and guidance context on character strength and preventive services. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 1 (1), 1-22.
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada, yaşam doyumunu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Esen, Y. & Bağlı, M. T. (2002). İlköğretim ders kitaplarındaki kadın ve erkek resimlerine ilişkin bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 143-154.
- Eser, Ş. (2010). *Toplumsal cinsiyetin meslek seçimindeki rolü ve sekreterlik mesleği üzerine bir uygulama*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Fritz, W., Mollenberg, A. & Chen, G. M. (2002). Measuring interculturalsensitivity in different cultural context. *Intercultural Communication Studies*, 11 (2), 165-176.

- Galligan, S. B., Barnett, R. V., Brennan, M. A. & Israel, G. D. (2010). The effects of gender role conflict on adolescent and emerging adult male resiliency. *The Journal of Men's Studies*, 18 (1), 3-21.
- Gander, M. J. & Gardiner, H. W. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi* (Trans. .A. Dönmez, N. Çelen & B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Girginer, H. U. (1994). *Türk toplumunda cinsiyet rolleri algısı*. Unpublished master's thesis, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (28), 113-128.
- Glantz, M. D. & Sloboda, Z. (1999). Analysis and reconceptualization of resilience. In M. D. Glantz & J. L. Johnson (Eds.), *Resilience and development: positive life adaptations* (pp. 109-126). New York: Kluwer Academic Publishers.
- Golding, J. M. & Singer, J. L. (1983). Patterns of inner experience: daydreaming styles, depressive moods and sex roles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45 (3), 663-675.
- Gökçen, G. (2015). *Madde kullanan ve kullanmayan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Graber, R., Pichon, F. & Carabine, E. (2015). *Psychological resilience*. London: Overseas Development Institute.
- Güney, E. (2016). *Ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış olan liseöğrencilerinin yılmazlık düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A. & Kocabeyoğlu, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarını etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6 (1), 9-14.
- Günindi-Ersöz, A. (2010). Türk atasözlerinde ve deyimlerinde kadına yönelik toplumsal cinsiyet rolleri. *Gazi Türkiyat*, 6, 167-181.
- Gürkan, U. (2006). *Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi*. Unpublished doctorate dissertation, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Helvacıoğlu (Gümüšoğlu), F. (1994). *1928'den 1994'e ders kitaplarında cinsiyetçilik*. Unpublished master's thesis, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kalaycı, N. & Hayırsever, F. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında vatandaşlık ve demokrasi eğitimi ders kitabına yönelik bir inceleme ve bu konuya ilişkin öğrenci algılarının belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (3), 1049-1074.
- Kararımk, Ö. (2006). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (26), 129-138.
- Kim, H. (1998). Do employed and nonemployed Korean mothers experience different levels of psychological well-being in relation to their gender role attitudes and role qualities? *Sex Roles*, 38(11), 915-932.
- Korkut, F. (2007). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kumpfer, K. L. (1999). Factors and processes contributing to resilience: the resilience framework. In M. Y. Glantz & J. L. Johnson (Eds), *Resilience and development: positive life adaptations* (pp. 179-224). New York: Kluwer Academic Publishers.
- Kurt, T. (2013). *Ebeveynleri boşanmış ergenlerin yılmazlık, benlik saygısı, başa çıkma ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi: yılmazlığın aracı rolü*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Lam, C. B. & McBride-Chang, C. A. (2007). Resilience in young adulthood: the moderating influences of gender-related personality traits and coping flexibility. *Sex Roles*, 56, 159-172.

- Levene, S. (2003). Psychological and social aspects of resilience: A synthesis of risks and resources. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 5 (3), 273-280.
- Luthar, S. S., Cicchetti. D. & Becker. B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71 (3), 543-562.
- Mandleco, B. L. & Peery, J. C. (2000). *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 13 (3), 99-114.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56 (3), 227-238.
- Masten, A. S. & Coatsworth. J. D. (1998). The development of competence in favourable and unfavourable environments: Lesson from research on succesful children. *American Psychologist*, 53 (2), 205-220.
- Meredith, L. S., Sherbourne, C., Gaillot, D. S., Hansell, L., Ritschard, H., Parker, V. A. & Wrenn, G. (2011). *Promoting psychological resilience in the U. S. military. Rand Health Quarterly*, 1 (2), 2.
- Murray, C. (2003). Risk factors, protective factors, vulnerability, and resilience: A framework of understanding and supporting the adult transitions of youth with high-incidence disabilities. *Remedial and Special Education*, 24 (1), 16-26.
- Nelson-Jones, R. (2014). *Uygulamalı danışmanlık ve yardım becerileri* (G. Sart, Trans.Ed.). Ankara: Nobel.
- Nevill, D. D. (1977). Sex roles and personality correlates. *Human Relations*, 38 (8), 751-759.
- Norman, E. (2000). Introduction: the strengths perspective and resiliency enhancement a natural partnership. In E. Norman (Ed.), *Resiliency enhancement putting the strengths perspective into social work practice* (pp. 1-16). New York: Columbia University Press.
- Öğülmüş, S. (2002). *Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık*. In I. Ulusal Çocukve Suç Sempozyumu Bildiriler (pp.327-340), Unicef.
- Özcan, B. (2005). *Anne babası boşanmış ve anne babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması*. Unpublished master's thesis, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, E. (2006). *Okulöncesi dönem çocuklarının cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılarının incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, S. (2012). *Psikolojik yardım alma tutumu ile kişilik, kendini saklama, cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiler*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. Unpublished doctorate dissertation, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Parlak, S. (2014). *Yüksek öğrenim kredi yurtlar kurumunda barınan kız öğrencilerin yaşam anlam düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki (İstanbul örneği)*. Unpublished master's thesis, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Polat, S. (2010). *Eğitimde ve sınıf içi süreçlerde cinsiyetçi yaklaşımlar*. Unpublished master's thesis, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Prince-Embury, S. (2008). Translating resilience theory for assessment and application in schools. *Canadian Journal of School Psychology*, 23 (1), 4-10.
- O'Heron, C. A. & Orlofsky, J. L. (1990). Stereotypic and nonstereotypic sex role trait and behavior orientations, gender identity and psychological adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58 (1), 134-143.
- Rengi, Ö. & Polat, S. (2014). Sınıf öğretmenlerinin kültürel farklılık algıları ve kültürlerarası duyarlılıkları. *Journal of World of Turks*, 6 (3), 135-156.

- Romano, J. L. & Hage, S. M. (2000). Prevention: a call to action. *The Counseling Psychologist*, 28 (6), 854-856.
- Rutter, M. 1999. Resilience concept and finding: implications for family therapy. *Journal of Family Therapy*, 21 (2), 119-144.
- Sabuncuoğlu, A. (2006). *Televizyon reklamlarında toplumsal cinsiyet*. Unpublished master's thesis, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Sağlam, H. (2012). *Lösemi tanısıyla izlenen 15-18 yaş grubu adölesanların psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi* Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sayın, U. (2007). *Zihinsel engelli çocuğa sahip ebeveynler ile normal gelişim gösteren çocuğa sahip ebeveynlerin 7-15 yaş arası çocuklarının toplumsal cinsiyet rollerine yaklaşım ve görüşlerinin incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology an introduction. *American Psychologist*, 55 (1), 5-14.
- Severge, Y. E. (1998). *Ders kitaplarında cinsiyetçilik: ilköğretim ders kitapları üzerinde yapılmış bir içerik çözümlemesi*. Unpublished master's thesis, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Steenbarger, B. N. & Greenberg, R. P.(1990). Sex roles, stress and distress: a study of person by situation contingency. *Sex Roles*, 22 (1), 59-68.
- Sun, J. & Stewart, D.(2007). Age and gender effects on resilience in children and adolescents. *International Journal of Mental Health Promotion*, 9 (4), 16-25.
- Taşdan, M. & Erdem, M. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş yaşamı kalitesi ile örgütsel değer algıları arasındaki ilişki düzeyi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 92-113.
- Teker-Ataş, G. (2015). *Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik nitel ve nicel değerlendirme*. Unpublished master's thesis, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Terzi, Ş. (2006). Kendini toparlama gücü ölçeği'nin uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (26), 77-86.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 297-306.
- Tonga, Z. (2014). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının karar stratejileri ve durumluk sürekli kaygı düzeylerine göre incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Turner, S. (2000). Recognizing and enhancing natural resiliency in boys and girls. In E. Norman (Ed.), *Resiliency enhancement* (pp. 29-39). New York: Columbia University Press.
- Uluyağcı, C. & Yılmaz, A. (2007). Televizyon reklamlarında çocuğa ilişkin toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 6, 141-157.
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ünüvar, A. (2012). *Gerçeklik kuramına dayalı psiko-eğitim programının lise öğrencilerinin denetim odağı ve yılmazlık düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Unpublished doctorate dissertation, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Üstün, E. (2011). *Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler*. Unpublished master's thesis, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 35, 29-56.

- Wagnild, G. M. & Young, H. M. (1993). Development and psychometric evaluation of the resilience scale. *Journal of Nursing Measurement, 1* (2), 165-178.
- Wasonga, T. (2002). Gender effects on perceptions of external assets, development of resilience and academic achievement: perpetuation theory approach. *Gender Issues, 20* (4), 43–54.
- Werner, E. E. (1995). Resilience in development. *Current Directions in Psychological Science, 4* (3), 81-85.
- Windle, M. (1999). Critical Conceptual and Measurement Issues in the Study of Resilience. In M. D. Glantz ve J. L. Johnson (Eds.), *Resilience and Development: Positive Life Adaptations* (pp. 161-176). New York: Kluwer Academic Publishers.
- Wittmer, J. (1992). *Valuing Diversity in the Schools: The Counselor's Role*. ERIC/CAPS, 2108 School of Education, University of Michigan, Ann Arbor, MI 48109-1259 (ERIC Document Reproduction Service No. ED347475).
- Yağan-Güder, S. & Güler-Yıldız, T. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31* (2), 424-446.
- Yaşın -Dökmen, Z. (2015). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, E. (2007). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M. F. (2014). *Erişkin evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rolü ile cinsel doyumun ilişkisi*. Unpublished master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, R. A. (2007). Reklamlarda toplumsal cinsiyet kavramı: 1960-1990 yılları arası milliyet gazetesi reklamlarına yönelik bir içerik analizi. *Selçuk İletişim, 4* (4), 143-155.
- Yılmaz-Irmak, T. (2008). *Çocuk istismar ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler*. Unpublished doctorate dissertation, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yurtsever, K. (2011). *İlköğretim II. kademe öğretmenlerinin öğrencilere yöneliktutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. Unpublished doctorate dissertation, Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Zeyneloğlu, S. & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40*, 409-420.